

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SCLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sara jevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Kitajska nevarnost

Ko je cesar Viljem svojčas opozoril svet na rumeno nevarnost, pač ni mislil na to, da bi mogli Kitajci kdaj v resnici ogroziti Evropo in njeno kulturo, ampak je hotel enostavno opravičiti svojo imperialistično politiko, ki je vzela tako zvano boksarsko vstajo za povod, da so se Nemci polastili Cingtaua. V najnovejšem času je povzel to krilatice znani nemški kulturni filozof Spengler, ki pa očitno ne misli toliko na nevarnost Kitajcev za evropsko kulturo, ampak na boljševisko Rusijo, ki jo po miselnosti prišteva Aziji. V tej obliki je tako zvan vzhodni problem postal po vojni resno mišljena nevarnost, ki jo poudarjajo vsi, kateri v Sovjetski Rusiji vidijo idejni center protievropskih stremiljenj Azije. Dejstva bojazen pred vzhodnimi narodi tudi opravičujejo. Imamo stremiljenje za neodvisnostjo od Evrope v Indiji, nevarnost revolucionarni pokret v Birmi, komaj zadušene nemire v tako zvani Indokini, ki je kolonija Francije, imamo enaka gibanja v nizozemskih indijskih kolonijah in na Filipinih, ki se hočejo odtrgati od ameriške Unije itd. Pa tudi Kitaj je postal nevarnost za Evropo, o kateri se Viljemu ni niti sanjalo.

Kitajsko ljudstvo, kojega število dosega celo četrtino števila celokupnega prebivalstva na našem planetu, je danes najbolj nesrečno ljudstvo na zemlji. V starih časih je bilo kitajsko cesarstvo dežela »pravilne sredine«, kjer je bilo po kitajskih nazorih vse po pravici harmonično urejeno po večini naravnih postavah vesolja, kakor uči Konfucij. To idealno stanje, ki je vsak Kitajec imel svoj kosček zemlje, ki ga je dostojno preživljal, je treba seveda razumeti zelo relativno. Ne samo, da so na Kitajskem elementarne katastrofe vedno zavzemale velik obseg in da so mandarinu požrli polovico dohodkov marljivega naroda, tudi zunanji sovražniki so kitajski narod nadlegovali skozi vso zgodovino. Zakaj Kitaj je jako raznorodna dežela, kjer tvorijo politično enoto samo prebivalci osrednjih provinc v porečjih Jang-tekjanga in Hoanghoa pa južne province, dočim tvorijo prebivalstvo na daljnem zapadu in na severozahodu narodi, ki se ne čutijo sorodne s Kitajci, to so Tibetanci, rodovi Turkestana in cela vrsta mongolskih plemen. Zlasti Mongolci so tvorili neprestano nevarnost za Kitaj, ki se je zavaljal pred njimi po slovečem kitajskem zidu. Šele, ko so mongolski cesarji Mandžurije sredi 17. stoletja zasedli kitajski prestol, so Mongoli nehali biti večna nadloga Kitaja. Ostale so pa v Kitaju najrazličnejše stranke, ki so vsakokrat, kadar je cesarska moč oslabila, vzprijemale krvave dolgotrajne državljanske vojske. Tako so kuga, lakota in vojska Kitaj od časa do časa prizadevale bolj nego katerokoli drugo deželo na svetu. Morebiti pa beda kitajskega naroda nikoli ni bila tako velika, kakor je danes.

Sedanja poplava dveh največjih kitajskih rek je izročila lakoti najmanj 80% Kitajcev. Odkar je Kitaj republika, pa je vsa država preplavljena od roparskih band. Večinoma obstoje te bande iz pobeglih ali odpuščenih vojakov, katerim se postavi na čelo kak reduciрани general. Na južnem Kitajskem se je ugnedel tudi komunizem, ki ga širijo dijači, kateri so končali študije na tako zvani Sun-jacemovi univerzi v Moskvi. Velika večina teh boljševiskih »rdečih čet« pa obstoji iz navadnih roparjev, ki izrabijo vsako priložnost, da se spravijo na vsakega, kdor količkaj kaj ima. Te čete divjajo tako, kakor si tega v Evropi niti ne moremo predstavljati. Uradno poročilo pravi, da je na primer v enem samem okraju province Hunan leta 1928 bilo uničenih 2937 vasi, porušeni 72.954 hiš, prizadetih 29.905 družin, ubitih in ranjenih 12.500 oseb, odpeljanih 35.294; izguba na premoženju pa se ceni na 13.368.928 mehkanskih dolarjev (1 mehkanski dolar = frankov 2,50 = Din 5,50). Zato je razumljivo, da se je po vojni na milijone Kitajcev izselilo v bogato Mandžurijo. Kako pa pustijo tako zane rdeče čete, nam priča zavzetle prestolnice hunske province, Čangša, kjer so lani kitajski komunisti v teku svoje desetdnevne vlade poklali vsi mami ko 20.000 oseb!

Toda kitajski kmetič je revež. Četudi bi ga ne nadlegovali roparji in četudi bi ne preplavljale njegovih polj ogromne reke. To je seveda dejstvo, ki bo mnogim nerazumljivo. Saj imajo Kitajci najstarejšo agrarno tradicijo na zemlji in že tisočletja obdelujejo svojo zemljo na tako intenziven način kakor noben drug narod na svetu. 85% Kitajcev so mali ali srednji kmetje. Toda treba je pomisliti, da je kitajsko cesarstvo kljub svojem ogromnemu obsegu postalo premajhno za 400 milijonov ljudi, ki se silno množijo; vrhulaga je velik del kitajske zemlje za agrarno kulturo nesposoben. V osrednjem Kitaju je izrabljena vsaka ped zemlje v nižini in vsako pobočje na gorah, dočim je zapad puščava, obdana od najvišjih vrhov zemlje. Šele lansko leto smo dobili po prizadevanju nankinške univerze statistiko, ki nam odzrija bedo kitajskega kmetiča.

Povprečno pridelata na vsakega kitajskega kmeta 1 do 2 hektarja zemlje. Koliko obratnega kapitala pride na vsako posestvo, če vzamemo kot povprečno število 1 hektar? Zemlja je vredna 615 meh. dolarjev, posloplja 128, žrnja 27, obratni material 23, sadno drevje 18, semena in semenske zaloge 14, vsega skupaj 825 meh. dolarjev. Je pa med severom in jugom velika razlika, tako da gospodarstvo nese posamezni rodobini na severu povprečno 244, na jugu pa 462 meh. dolarjev. Če oostejemo obratne stroške, vključevši delo, ki ga opravi družina ali pa najeti dminarji, nadalje stroške za gnojila, krmo in semena, ostane na severu 196, na jugu pa 288 meh. dolarjev donosa. Če prištejemo še dohodke, ki jih dobiva družina od drugod, na primer nakazila družinskih članov, ki živijo v inozemstvu, ter donos, ki ga daje obri

Austrija rešuje državne finance

80 milijonov pade na uradništvo — Vladne krize ne bo

Dunaj, 1. oktobra. Kako je politični položaj napet, je razvidno iz vesti, da se je v Parizu razširil glas, da je Burescheva vlada podala ostavko. Prva nevarnost krize je sicer minula, ker je poslanska zbornica na včerajšnji seji glasovala za izročitev predloga o skrčenju državnega proračuna parlamentarnemu finančnemu odboru. Odbor je že na delu in bo moral v svo naglico proučiti predlog in predlagati morebitne popravke, da se predlog lahko v najkrajšem času izroči v razpravo poslanski zbornici, ki ga mora odobriti še v teku tega tedna. Dne 15. oktobra namreč zapadeta dve veliki avstrijski posojili, in sicer prvo od Angleške banke v znesku 150 milijonov šilingov in drugo od Banke za mednarodna plačila v Baslu v znesku 100 milijonov šilingov. Finančni minister Jug mora najkasneje v ponedeljek odpotovati v Basel in nato v Pariz, da nadaljuje pogajanja za nove kredite Avstriji.

Finančni odbor Zveze narodov je stavil Avstriji za pogoj novih kreditov skrčenje državnega proračuna. V smislu njegovih zahtev mora Avstrija še tekom tega leta prihraniti 35 milijonov in v letih 1932 in 1933 drugih 100 milijonov šilingov. Železnica in pošta se morata odslej sami vzdrževati, ne da bi se krili njihovi primanjkljaji iz državne blagajne. Zveza narodov je nadalje naročila Avstriji, da mora uvesti strogo nadziranje nad deželami in občinami ter jih prisiliti k varčevanju.

Znižati se morejo upravni stroški Credit Anstalta in spremeniti bančna zakonodaja. Edino pod temi pogoji more Avstrija upati, da prejme nove kredite. Vladi se torej muji, da čimprej izposluje od poslanske zbornice odobritev skrčenja državnega proračuna, ki seveda zahteva od avstrijskega ljudstva velike žrtve.

Parlamentarni finančni odbor, v katerem so zastopane vse stranke, med temi tudi socialno demokrate, je v načelu že pristal na vladne predloge glede varčevanja. Ostra razprava pa se je med predstavniki strank vnela v trenutku, ko je bilo treba določiti, pri katerih postavkah naj se zahtevane vsote prihranijo. V smislu vladnega predloga bi se morali namreč stroški za državno uradništvo zmanjšati za 82 milijonov šilingov in to bi zahtevalo znižanje plač od 6—9%. Vodstvo krščanskih socialistov je na včerajšnjem zborovanju soglasno odobrilo postopanje vlade s pridržkom, da pridejo pri izvedbi zahtevanega varčevanja do veljave krščanske socialna načela plače naj bi se znižale predvsem višjim uradnikom. Najhujše težave delajo vladi Velenemci. Vodstvo njihove stranke je pozvalo velenemške poslance, da glasujejo proti vladnim predlogom, to je proti skrčenju plač državnim uradnikom. Pristaji te stranke se rekrutirajo po večini iz vrst državnega uradništva. Prav iz strahu, da bi je volivci ne zapustili, je stranka zavzela opozicijsko stališče, če

prav se ponaša s svojim državotvornštvom. Nastop Velenemcev je osupnil krščanske socialce, ker niso pričakovali, da bo stranka z vsem nemškimi programom pustila vlado na cedilu v trenutku, ko bi sprito delikatnega mednarodnega položaja morebitna kriza vlade imela nedogledne posledice za državo. Tudi Schoberjev tisk opozarja Velenemce, da so v tem trenutku potrebne žrtve od vseh strank in da je že na vidiku koalicijska vlada med krščanskimi socialisti in socialnimi demokrati, ki bi v primeru nove krize prevzela državno krmilo.

Kanceler Buresch je neprestano v stiku z načelniki strank in jih skuša pridobiti za vladne predloge glede skrčenja državnega proračuna ker se edino na takšen način more obvarovati država pred pravo gospodarsko katastrofo. Do te bi prav gotov prišlo, ako ne bi Avstrija v najkrajšem času našla novih kreditov v inozemstvu. V tem primeru bi namreč prišla v nevarnost avstrijska valuta in nujno bi morala slediti inflaciji.

Finančni odbor mora končati svoje delo v teku današnjega dne in že jutri ob 11 predložiti zakonske načrte poslanski zbornici v razpravo. Za petek popoldne je že sklican tudi državni svet, ki bo sklepal o novem zakonu glede varčevanja. Splošno računajo, da bo zakon izšel že v soboto v službenem listu.

Finančna stiska v Bolgariji

Nervoznost občinstva — Vlada se neprestano posvetuje

Belgrad, 1. oktobra. Iz Sofije se poroča, da je bil včerajšnji in današnji dan pod vtisom evetovne gospodarske krize. Po mestu so krožile razne fantastične govorice o državnem konkurzu. Te vesti so bile povzročene radi tega, ker je na včerajšnji dan potekel termin za plačilo zapadlega deleža vojnega dolga, katerega mora Bolgarija plačati mednarodni reparacijski banki v Ženevi. Bolgarska vlada ni bila v stanju izvršiti plačila ob določenem terminu. Vlada se je takoj sestala k izrednemu ministrskemu svetu in razpravljala o položaju, med tem ko se je gospodarskih krogov in širokih mas ljudstva polastila nervoznost, katere niti vladni demantiji niso mogli pomiriti. Ministrski svet se je vršil okrog postelje predsednika vlade Malinova, ki je nevarno obolel. Po sestanku je podal notranji minister Mušanov izjavo, da ne more ničesar povedati, da pa se je razmotrivalo o korakih, ki so potrebni, da se prepreči panika v državi. Bolgarija ostane zvesta svojim mednarodnim obvezam. Z druge strani pa se poroča, da

je bolgarska vlada nalašč ustavila plačevanje vojnih dolgov, da na ta način izvede pritisk na Zvezo narodov in pa da pospeši pogajanja med Grčijo in Bolgarijo radi hitre in točne izvedbe znane pogodbe Kafandaris-Molov, ki naj bi uredila obojestranske odškodnine za bolgarske in grške izseljence, ki so bili zamenjeni v povojni dobi. Vlada je baje že telefonirala svoje aklepe mednarodni reparacijski banki v Basel in Zvezi narodov v Ženevo. V Atenah vlada radi tega nenapovedanega koraka bolgarske vlade veliko razburjenje. Mladina je hotela prirediti pred bolgarskim poslaništvom demonstracijo, pa jo je policija razgnala. Tudi grška vlada je vložila protest v Ženevi, ker mora odkloniti vsak zunanji pritisk na potek pogajanj, ki se vršijo izključno med Grčijo in Bolgarijo. List »Mir« zanika to trditev ter ugotavlja, da se je pogodba Kafandaris-Molov sklenila pod vodstvom Zveze narodov, to je z garancijo vsega kulturnega sveta, ki naj prevzame tudi dejansko odgovornost za njeno izvedbo.

Politični obiski turških državnikov

Politična osamljenost Bolgarije

Carigrad, 1. oktobra. Iz Sofije poročajo, da je potovanje zunanjega ministra Ruždi beja nekoliko razočaralo vladne kroge in vzbudilo sum, da hoče Grčija ravno sedaj prečrtati vsako prijateljsko sodelovanje s Sofijo v pogajanjih za odškodnino bolgarskim izseljencem, ki so bili iz Grčije poslani v Bolgarijo. Gotovim vplivnim političnim krogom v Bolgariji postaja jasno sedaj, da je bila politika med Bolgarijo in Italijo zagrešena, ker ni prinesla Bolgariji nobenega dobička. V razmerju z Grčijo je ostala sama. Le pravica je na njeni strani.

Na nekem romunskem parniku proge Atene—Costanza je zasledila carigradska policija sumljivega Armenca, ki je baje pripravljala atentat. Armenec se je odtegnil preiskavi s tem, da se je obesil. Pred odhodom izmet paše je turški ministrski svet sklenil, da bo bivši finančni minister Sara-djezlu Šukru potoval v Ameriko sam, ne pa v spremstvu strokovnjakov.

Belgrad, 1. okt. I. Angorska agencija javlja uradno, da bo jutri prispel turški zunanji minister Tevlik Ruždi bej v Atene, da vrne Venizelosu obisk, katerega mu je ta napravil lani oktobra meseca v Ankari. V Atenah se pripravlja turškemu državniku velik sprejem, ki naj na zunaj prikaže prijateljske razmere, ki vladajo med Grčijo in Turčijo v vseh vprašanih svetovne politike. Grški zunanji minister Mihalokopolos je izjavil častnikarjem, da je ta obisk sicer nepolitičnega značaja, toda da bo utrdil med obema narodoma prijateljstvo.

in trgovina, vsi ti dohodki ne presegajo 34 meh. dolarjev letno na vsako družino. Po teh dohodkih se morajo seveda ravnati skupni stroški družine za življenje. Ti znašajo na severu 190, na jugu 288 meh. dolarjev, in sicer: za živila, eventualno najemnine, obleke, kurjavo in razsvetljavo, zdravnikarje in zdravila davščine in »luksuse« (tobak, žganje, brivice in podobno). Rezultat nam torej pokaže, da zapravi odrasleni kitajski možki na leto zase 38 do 50 meh. dolarjev! To je tako nizka vsota, da bi pri nas niti pes od tega ne mogel živeti!

Narod, ki živi tako neizrečno bedno življenje, brez dvoma pomeni veliko nevarnost. Kadar bremo v zgodovini o ogromnih navalih »barbarskih« narodov v Evropo, se moramo zavedati, da jih je prignala v naše kraje lakota in gospodarska stiska sploh. Vemo tudi, da so v XIII. stoletju prihrumeli v Evropo Mongoli, ki so jih nemški cesarji pa homatili v lastnem taboru ustavljali šele ob Viali na severu in ob Savi na jugu. Bog ve, ako Evrope ne čaka zopet tak naval...?

Laval odide v Ameriko

16. oktobra

Pariz, 1. oktobra. tg. Sedaj je že gotovo, da se bo francoski ministrski predsednik Laval 16. oktobra odpeljal v Ameriko s francoskim parnikom »Le de France«. Njegova pot bo trajala tri tedne. V času njegove odsotnosti bo vodil francoski kabinet pravosodni minister Guérard. Kot notranjega ministra bo zastopal Laval kmetijski minister Tardieu.

Ameriški predsednik Hoover je imel včeraj z državnim tajnikom Stimsonom pogovor o Lavalovem potovanju, da se določi natančen program s francosko vlado. Iz Amerike prihajajo zelo prijazni glasovi listov, prav tako se tudi ameriški parlamentarni krogi izjavljajo o Lavalovem potu optimistično.

Kardinal Segura podal ostavko

Madrid, 1. oktobra. Z. Predsednik Zamora je sprejel apostolskega nuncija megr. Tedeschina, s katerim se je razgovarjal celo uro. Zamora je v razgovoru izjavil, da kardinal Segura, nadškof v Toledu, podal ostavko, radi česar je to mesto izpaznjeno. Papež bo v predstoječem konzistoriju najbrže imenoval tudi novega španskega cerkvenega poglavarja na mesto kardinala Segure.

Montague Norman odstopil?

Belgrad, 1. okt. I. Semkaj so prispele vesti, da je podal ostavko guverner angleške narodne banke Montague Norman. Ta vest se kljub demantijem vedno bolj potrjuje. Na njegovo mesto bo prišel doedanjji predsednik Maitland banke Reginald Max Kennas, znani liberalni politik izza časa Lloyd Georgeovega kabineta.

Zagrebska vremenska napoved: Jasno s malimi prehodnimi oblaki. Stalno vreme. Topleje.

Japonci proglasili neodvisnost Mandžurije

Peking, 1. okt. Kitajski generalni guverner in maršal Cansuljan je sporočil nankinški vladi, da je od Japoncev postavljeni kitajski upravitelj v Mukdenu Juancinkaj proglasil v Mukdenu, Kirinu, Harbinu in Hajluncjanu neodvisno mandžursko državo.

Iz tega je razvidno, da je Japonska uresničila svoj načrt, da Mandžurijo odtrga od kitajske države, čeprav je zagotavljala, da nima takega namena. Seveda nankinška vlada neodvisne Mandžurije ne bo priznala in se bo morebiti temu ustavljala tudi s silo, ki pa sprito nezadostnih sredstev Kitaja komaj more računati na uspeh. Kar se tiče velesil, bi mogle edino Združene države severne

Amerike učinkovito poseči vmes, da proglasitev neodvisne Mandžurije ostane samo eksperiment.

Bolj kot Amerika pride kot nasprotnik japonskega imperializma v poštev Rusija, kateri se Japonska absolutno ne bo mogla protiviti, ako bi moskovski komisarji izjavili, da neodvisne Mandžurije ne trpe. Odpor sovjetske Rusije je zelo verjeten, ako bi bilo res, da si »neodvisna Mandžurija« lasti tudi Harbin, ki je najvažnejša točka vzhodnokitajske železnice, katere je v rokah ruske uprave. Ako pa obstoja med Rusijo in Japonsko tozadeven tajen sporazum, potem Kitajska seveda ne bo proti temu nasilju ničesar opravila.

Zaprisege novih podporočnikov

Belgrad, 1. okt. I. Danes se je vršila velika slovesnost pri zaprsegi novih podporočnikov 56. in 57. razreda, ki so dovršili svoje študije na nižji vojni akademiji. Slavnostim je predsedoval upravni vojni akademije diviz. general Sava Tripković, ki je v lepem govoru obrazložil mladim častnikom lepoto in težave vojaškega stanu. Posebno veliko pozornost so vzbudile njegove besede o moralni vzgoji častniškega naraščaja. Morala in krepost so dičili našo vojsko v vseh časih, ko je morala prenašati silne napore. Moralna krepost mora dičiti tudi naše častnike tako, da bo ves narod z zaupanjem lahko zrl v falango svojih braniteljev in zaščitnikov. Moralna moč vsakemu človeku ni prirojena. Priboriti jo more edino le z delom, s tveganjem, s požrtvovalnostjo in vztrajnim ter mirnim prenašanjem vsake težave in dolžnosti. Vsi častniki morajo pokazati vojaško izvežbanost in moralno vrednost, velika volja naj bo njihova gonilna

sila, ki jih bo privedla do cilja. Moralne sile so tiste, ki dovoljujejo uspeh, one dajejo šele življenje materialnim sredstvom in dušo vsem odlokom starešin. V svojem nadaljnjem govoru je naložil general Tripković častnikom, kako morajo ljubiti malega vojaka, kako morajo zanj skrbeti, gledati za njegov blagor. Naš narod ni nikdar klonil in po težkih preizkušnjah se vedno znova zopet dvignil, ker je našel med svojimi starešinami vzvišen znanje, moralno krepost in udanost napram domovini in njenemu blagru. Ko je mladim častnikom razložil cilj discipline, sladkost izvrševanja službe, ki je namenjena domovini in narodu, jih je pozval k neomajni zvestobi napram kralju in njegovemu domu, ki naj bo žarišče vsega njihovega delovanja. Prvi v rangi je prejel lepo darilo od kralja, nakar so bila prečitana vsa imena novih podporočnikov in se je slovesnost končala s prisego in s petjem državne himne.

Slovenski pevec svetovnega slovesa

Tenorist Josip Rijavec o turneji v Južni Ameriki in o bodočem delu - Sedaj se vrača v Berlin

Belgrad, 29. septembra.

Domenila sva se po telefonu za sestanek. Kavarina »Moskva« na Terazijah je kaj primeren prostor za to. Popoldne ti mrgoli tam bolj v spodnjem koncu vse polno umetnikov vse hrst. Midva sva se bila domenila za peto popoldne.

Našel sem ga v intimni družbi z gospo soprogo, hčerko bivšega ministrskega predsednika Nikole Pašića in z mladim hrvatskim književnikom Krklecem. V hipu smo bili sredi najživljenejšega razgovora, ki je tekel o Slovincih, o Hrvatskem Zagorju in o divotah naše zemlje. Pozneje smo se omejili v razgovoru na slavno turnejo po južni Ameriki, na kateri se je štiri mesece mudil naš slavn tenorist.

Rijavec govori mehko in zvočno. Včasih malo pomisli, zamahne kratko z roko in nadaljuje. Govori čisto slovensko s primorskim akcentom. Mestoma se razvname in vrti nervozno v roki cigareto. V besedi je tople in čisto domače.

»O moji turneji bi radi slišali in o mojem bodočem delu? Pred vsem vam moram povedati, da sem zdaj za kratek čas na odmoru pri svoji družini, ki jo imam tu pri svojem vsaki industrijski Rade Pašiću. V nekaj dnevih bom zopet odpotoval v Berlin, kjer sem angažiran v državni operi, kakor vam je že znano. Sedaj bo že tri leta, odkar sem mudim v Berlinu. Iz Belgrada, kjer sem bil član opere, sem šel gostovat v Nemčijo in nastopil tu skoraj v vseh večjih mestih. V teh treh letih sem seveda gostoval tudi drugod. Skozi Dunaj je šla moja pot v Prago, na Francosko, v Pariz, špansko Barcelono in celo v Kopenhagen.«

»Kako pa je prišlo do angažmaja za Buenos Aires?«

»Čisto slučajno. V Buenos Airesu imajo krasno opero, ki je za južno Ameriko to, kar je Metropolitan opera v New Yorku za severno. Imenuje se Teatro Colon. Dosedaj je v tej operi bila navada, da je vodil operno sezono italijanski impresarij. Temu je dajala občina na razpolago teatrske poslopje, zbor, orkester ter tehnično osebje. Ta impresarij je potem sam angažiral najslavnejše pevce iz Evrope in Amerike. Letos je prevzela občina sama teater v svoje roke in imenovala za generalnega ravnatelja prof. Hoffmüllerja, intendant iz Kölna. Ta je letos sestavil tri ensembles in sicer italijanskega, nemškega in francoskega. Tako sem dobil tudi jaz ponudbo od prof. Hoffmüllerja, da sodelujem v nemškem ansamblu v Teatro Colan.

Bil sem angažiran za sledeče opere Salomon, Rosenkavalier in Fidelio. V teh sem pel v nemškem jeziku. V francosčini sem pel v glavni vlogi opere Lakme, v italijanščini v operi Tosca s slavnim baritonistom Titom Rufom. V latinskem jeziku sem pel kot glavna vloga v Oedipus rex. Poleg tega sem dvakrat nastopil tudi v deveti Beethovnovi simfoniji.

Z menoj so peli pevci svetovnega slovesa. Omenil bi samo Liliya Pousa, Melchiorja, Marijo Rancou in basista Pinzo, ki so člani znane metropolitanske opere v New Yorku; dalje čikaške opere Kipinca, Reidla in Leiterja. Poleg teh je bilo veliko pevcev iz pariške in berlinske opere ter milanske Scale. Izmed glavnih dirigentov moram omeniti Otona Klempererja, direktorja državne opere v Berlinu, skladatelja Pizzettija iz milanske Scale ter Asermeta iz francoskega repertoarja. Balet je vodil slavn mojster baleta Foki.

»Kakšno publiko ste imeli?«

»Prav dobro. Stoji v muzikalnem oziru go-tovo na višku. Stalno nam je polnila velikansko in razkošno operno dvorano. Ljudje so se vozili včasih po dva dni daleč, da so nas prišli poslušat kljub temu, da so bile cene prostora v primeru z našimi horendne (srednji sedež v parterju 100 pesov = ca 1.600 Din).«

»Kaj pa kritika?«

»Kritika je bila polna hvale in priznanja. Jaz, za svojo osebo moram reči, da so me vsi časopisi zelo tople pozdravili. Polni uprav laskave hvale so bili tamkajšnji italijanski dnevniki. »Il matino d'Italia« je celo zapisal, da sem jugoslovanski Caruso.«

»Ali ste prišli v tem času kaj v dotiko s tamkajšnjimi Jugoslavlani, in prvi vrsti s Slovenci? Kako se jim godi?«

»Prišel. Prva moja pot me je vodila med nje. Tam žive Srbi, Hrvati in Slovenci v veliki slogi in imajo krasen jugoslovanski klub. Vsem stoji na čelu seveda znani jugoslovanski bogataš Mihanović, pri katerem sem bil vedno drag in zaželen gost. Slovence vodi urednik »Slovenskega tednika« v Buenos Airesu g. Čebokli. Imajo svojo kolonijo in so po veliki večini sami Primorci. Zato so me v kratkem času zelo vzljubili, ker sem iste krvi. Kar se tiče njih socialnega položaja, moram reči, da so na dobrem, ne samo v Buenos Airesu, marveč v vsej Argentini. G. Čebokli mi je pripovedoval, da je v vsej Argentini okroglo 20.000 Slovencev, ki so vsi zaposleni bodisi po farmah ali pa v rudnikih. Teži jih samo domotožje do domače zemlje. Sicer pa vlada v teh krajih popolna svoboda in demokracija.

V zadnjih dnevih svojega bivanja v Buenos Airesu sem imel priliko seznaniti se tudi z našim

novim poslanikom, ministrom Shweglom. On se je že dodobra zopet privadil Buenos Airesu in je že na delu za dobrobit jugoslovanskega življa v južni Ameriki.

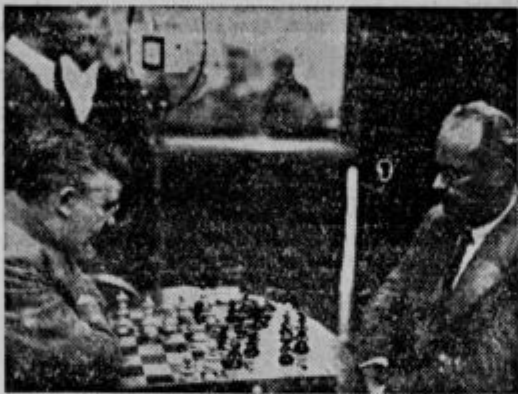
Tako, vidite, mi je kaj kratko potekel čas bivanja in prišel je trenutek, ko sem zapuščal ameriško zemljo na italijanskem parniku »Conte verde«, kakor me vidite na sliki v družbi s svetovno znanim klavirskim virtuozom Rubinsteinom, s francoskim dirigentom E. Ausermetom in s svojo soprogo.

V nadaljnjem pogovoru, ki je potekal živahno ob črni kavi in cigaretah, ob zvokih kavarniškega orkestra, je izjavil g. Rijavec, da bo kmalu prišel enkrat v Ljubljano, ki ga ima rada kot svojega ljubljenca. Sedaj pač mora nazaj v Berlin, kjer bo pel v državni operi dela, ki so mu najljubša. Pri srcu so mu najbolj italijanske opere, ki so polne dinamike in južne poezije. Poje sedaj že v nemškem, francoskem, italijanskem, španskem, latinskem in srbohrvaškem jeziku.

Čas nam je bežal silno hitro in zunaj je že bleščalo morje električnih luči, ko sem se prisrčno poslovil od našega slavnega slovenskega tenorista, prijazne njegove gospe in mladega pesnika Ker-kleca.

Josip Rijavec se je rodil v Gorici, kjer je študiral gimnazijo. Pevske študije je nadaljeval nato v Ljubljani pri g. M. Hubadu, nakar je odšel na Dunaj na konservatorij, od koder se je vrnil domov, kjer je postal najprej član zagrebske opere in nato belgrajske. Od tu ga je pot vodil v Berlin, ki ga je napravil slavnega, ne samo v Nemčiji in po Evropi, marveč celo v Ameriki.

Bojce Vilko

Brzopotezna šahovska partija med mojstroma Njemcevičem in dr. Vidmarjem — v sredo zvečer v ljubljanskem radiu.

Po 17 letih se je »mrtvi« ogasil

Žalostna zgodba o uničeni družini.

Med svetovno vojno je nebroj fantov in mož izginilo brez sledu v ruskem ujetništvu. Nekateri so se po vojni vrnili v svoje domove, mnogo pa jih je bilo po dolgih letih proglašanih za mrtve. Ni pa bil redek slučaj, da bi se kdo od teh »mrtvih« kar nenadoma in nepričakovano ne javil ali tudi vrnil živ in zdrav iz daljne Sibirije... Tak slučaj se je ponovil te dni v Skoplju.

Po 17 letih je pisal seljak Velimir Nešović svojim domačim kratko pismo, ki je — razumljivo — silno iznenadilo vse. Smatrali so Nešovića že zdavnaj za mrtvega in se je med tem časom njegova žena, s katero je imel dva otroke, poročila vdrugič in rodila še petero otrok.

Nešović je bil klican k vojakom takoj po napovedi vojne. V času velike avstro-nemške ofenzive v jeseni leta 1915 je Nešović izginil, ne da bi kdo vedel kdaj in kako... Vsa poizvedovanja za njim so bila zaman.

Ko je bila vojna končana, so se fantje in možje vračali iz vseh krajev sveta domov — Nešovića pa ni bilo od nikoder...

Pismo, ki ga je Nešović zdaj poslal iz daljne Rusije, je bilo adresirano na njegovega brata Nenada Nešovića, podjetnika v Skoplju in datirano 12. avgusta t. l. V pismu sporoča bratu, da je živ in zdrav v Rusiji, da se je oženil z Rusinjo Maro, da ima z njo 3 hčerke in sina, da ima 12 oralov zemlje, 3 konje, 1 voz, 12 ovac, svinjo in pol orala vinograda.

V pismu Nešović lakonično pojasnjuje, da biva v Rusiji že 13 let in v opravičilo dostavlja, da se ves ta čas na noben način ni mogel javiti. Zakaj pa se ni mogel javiti, to samo on ve... K sklepu pozdravlja svojo prvo ženo in obe hčerki, od katerih najmlajše sploh še nikoli ni videl ni... Družinska tragedija, katere avtorica je svetovna vojna in kakršnih je ustvarila gotovo več.

Puščavnik, ki živi v brlogu

Ljubljana, 1. oktobra.

Tam gori nad Savo, za Vačami, kjer se že razprostirajo moravski hribi in hribočki, se je v Gore-njih Kosezah pri Pečah pred meseci nastanil puš-čavnik. Dolga in bela brada ter dolgi in bujni beli lasje dajejo njegovemu obrazu patriarhalni značaj — videz pravega puščavnika. Saj pa tudi je.

Puščavnik - Janez Mlinar

Janez Mlinar se piše in sam je ostal na svetu, potem ko je toliko in toliko let svojega življenja preslužil v službi velike gospode. Mnogo je videl, mnogo poizkusil, na starost pa se je reven in ubog umaknil v samoto. Tam pri Pečah se je zagledal v lepo pokrajino in podzemeljsko jamo. Ker ni imel stanovanja, si je od nekega posestnika izprosil do-voljenje, da bi smel v tej jami prebivati. Lotil se je dela in začel čistiti podzemski brlog v živi skali.

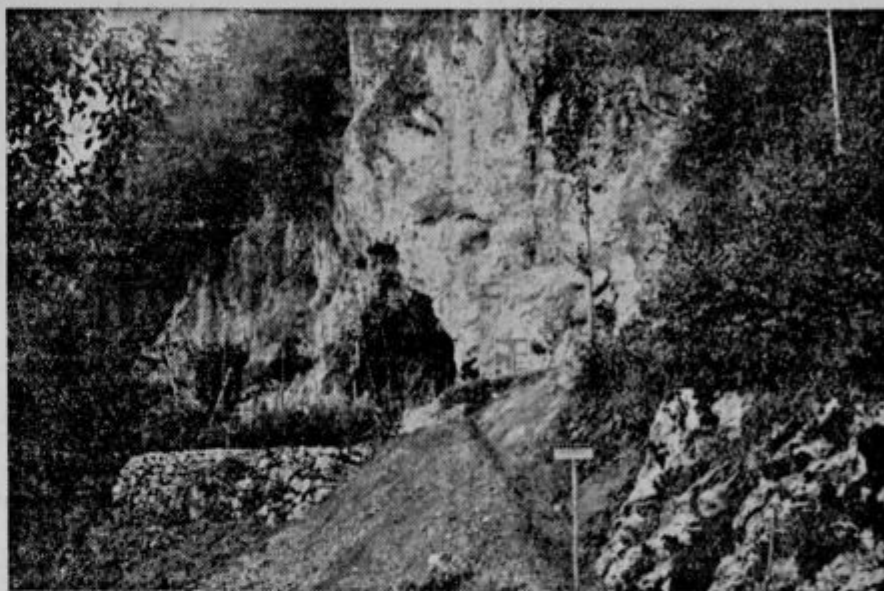
Kmalu je prodrl globlje in odkril lepe kapnike. Pod gruščem, ki se je v teku tisočletij naletel v jami ob času potresov, je naletel tudi na sledove ljudi, ki so nekoč prebivali v tej jami. Izkopal je že več kosti odraslih in otrok. Upa pa, da bo izkopal še kaj pomembnejšega. Medtem pa si je udobno, kakor je mogoče, uredil svoj domek, v katerem sta-nuje. Kuha si sam, dela si vse sam, čita mnogo in misli. Mož je zelo načitan in izobražen ter rad na uslugo s svojim pripovedovanjem.

Na naši sliki vidimo puščavnika pred vhodom v njegov »podzemski grad«, kakor sam imenuje svoj brlog. Kadar gre med ljudi, je vedno čedno oblečen in sploh pazi na svojo zunanost.

Druga slika nam pa kaže okolico in skalo, v katero irži brlog. Kakor je videti, je vse lepo ure-jeno. Tudi okolica je prav romantična. Priporočamo vsem, ki se zanimajo za podzemski svet in za nara-vo, da obiščejo puščavnika Janeza Mlinarja v nje-govem »gradu« ter mu na kakršenkoli način poma-gajo, da bo ustvaril svoj načrt in iz brloga naredil res lepo in dostojno podzemeljsko jamo, bogalo kapnikov in morda tudi sledov ljudi, ki so v njej bivali pred tisočletji.

gajo, da bo ustvaril svoj načrt in iz brloga naredil res lepo in dostojno podzemeljsko jamo, bogalo kapnikov in morda tudi sledov ljudi, ki so v njej bivali pred tisočletji.

Predor med Vintgarjem in Zasipom dovršen

Ponesrečen Repovž se potiva v ogromnem grobu

Jesenice, 30. septembra.

V noči na torek so si v 1400 metrov dolgem predoru med Vintgarjem in Zasipom delavci ko-žno segli v roke. Bilo je mnogo veselja. Tvrda inž. Dedek je dala delavstvu v torek prosto in znaten priboljšek, katerega se je delavstvo tudi radevolje poslužilo. Okičeni s cvetjem so veselo vzklikali: po Dobravi nosili na ramah svojega priljubljenega

delovodjo g. Nemančiča.

Ko bo predor popolnoma ugrajen in betoniran, bo kmalu pritekla skozenj Radovna ter v Zasipu gnala električne stroje.

Ponesrečenega Repovža pa žal še vedno niso našli in je trdka iskanje sploh ustavila. Mogoče nanese slučaj, da kdaj pozneje naletijo nanj. Veli-časten, ogromen je njegov grob...

„Dajte najmanj 1000 lir!“

Kako lašisti glihajo za podporo

Sežana.

Razmere v Primorju jasno osvetljuje tale re-snična dogodba. V Lokev pri Divači sta se z avto-mobilom pripeljala dva »boljša« fašista, znani skva-drst in morilec Forti iz Trsta in neki kraški pro-zelit Luin. Podala sta se na sedež fašja in dala sklicati lokavske magnate, trgovce in gostilničarje, ki imajo kaj pod palcem. Ko so se zbrali, jim je fašist razlagal finančne težave balistične organizacije, češ da ji trda prede, ker je tržaški magistrat znižal podporo; zato je treba, da ljudstvo samo prisloži na pomoč s prostovoljnimi doneski; navzoči naj torej dajo v ta namen vsak svoj donesek. Znan magnat je na ta poziv prvi ponudil 10 lir. Forti je strašno vzrojl: to se pravi norčevati se iz cele zadeve, on da jim bo že pokazal; dati treba tisočak, ali vsaj petsto lir! Preplašeni prvaki so jeli nato »glihati« in so dali vsak po nekaj stotakov. Blago-dušna inkasanta sta nato zapeljala pred Muhovo go-stilnico na založaj in zasluženi požirek vina. Rado-vedna množica se je nabrala tam okoli. Fašist je tedaj z motorjem napravil pok ter začel kričati, da so ljudje vrgli petardo. Miličniki so zgrabili enega fanta, ga zavlekli noter in ga pretepli, češ naj pove, kdo je vrgel petardo. Potem sta se inkasanta mirno odpeljala. Drugi dan je znan Lokavec zbral ves svoj pogum ter šel v Sežano povedat »višjim«, kaj in kako je bilo v Lokevi. Tam so se mu smejali in ga poslali proč, češ »zakaj ste pa daleč.«

V Divači so spremenili primke. V območju divaške občine so to poletje izvedli splošno spre-membo primkov. Raznašali so ljudem dekrete, s katerimi so posili preimenovani. Nekateri niso ma-rali teh odlokov eprejemati, pa so jim jih kar na vrata nabili.

Poberite se čez mejo! V Skocijanu so nedavno fašisti slavili tretjo obletnico, odkar je bil ubit domačin-fašist Cerkenik. Grazioli iz Sežane je imel običajni govor, v katerem je Slovence pošiljal čez mejo, ako jim ni fašizem povolji.

Ječe so prepalne. O dogodkih, katerim je dala povod obletnica 6. septembra, doznavamo še te po-drobnosti: V Ponikvah na Krasu, v tomajski občini, je bil postavljen mlaj z jugoslovansko zastavo. Na lice mesta so se pripeljali avtomobili orožnikov in fašistov. Po vsem tistem okrožju so aretirali 37

oseb, med njimi 80 letnega starca, ki so ga pa kmalu poslali domov. Ker v sežanskih zaporih niso mogli namestiti vseh aretirancev, so jih nekaj o-vedli v Senožče. V Ponikvah je pa kmalu zatem vihrala na mlaju še večja jugoslovanska zastava. V drugi se je pripeljala avtomobil fašistov in avtomobil orožnikov ter avtomobil komendantov. Slovenske zavesti vendar niso ujeli.

Fotoamaterji!

Vse fotopotrebščine dobite v
Jugoslovanski knjigarni
v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Smrt na poti

Sv. Jurij ob j. Ž., 28. septembra.

V nedeljo popoldan je šla neka ženica k svojim znancem na obisk. Vendar ni prišla več tja, kajti že na poti jo je zadela kap. Revica je bila še co-poldne popolnoma zdrava, opoldan si je še privo-sčila kosilo v trški gostilni. Ženica je takoj padla v nezavest in nobena pomoč ni bila več mogoča. Umrla je kar na poti. Množica ljudi, ki je prihitela hitro na kraj nesreče, jo je spravila v mrtvašnico.

Mlada svedrova na delu

Pred kratkim je nekdo izmaknil kolo, potem je bilo ukradeno nekemu revnemu posestniku okoli 2000 Din gotovine. V enem in istem tednu pa je prišlo na sled naše orožništvo dvema mladeničema, ki sta komaj zapustila šolo. Zasedena sta bila pri od-piranju neke drvarnice. Odpirala sta s ponarejenim ključem. Osumljena sta tudi neke druge tatvine v trgu. Sedaj ju ima oblast v rokah, da ju privede zo-pet nazaj na pravo pot, dokler je še čas.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s
poprovo meto
tuba Din 8.— in Din 13.—

Persepolis

Med divjimi prašiči in šakali - Na sledovih kraljev Darija, Kserksa in Aleksandra Velikega

Neznosna vročina v Buširju ob perzijskem zalivu me je hitro preopdila iz tega pekla Perzije. Po zelo primitivni avtomobilski cesti me je odpeljal star Fordov avtomobil v Širas, na perzijski visoki planoti, 1400 m nad morsko gladino. Bival sem v njegovih zidovih in se zaman oziral po Širasu, rožnatem mestu, biseru Perzije. Mogoče da se za visokimi zidovi bogatih Perzijcev skriva lepota Širasa, ki jo je v svojih pesmih opeval največji perzijski lirik Hafis.

Kar so v Širasu dosegli moji pogledi, ne izgleda drugače kakor vsa perzijska mesta.

Profesor Molčanov, znani ruski polarni raziskovalec, ki se je tudi udeležil arktične vožnje »Grofa Zepelina«, je sedaj izdelal predlog, po katerem bi se severni tečaj klimatično in meteorološko preiskal z registriranimi gondolami brez motiva. Gondole bi preiskani morski tokovi prignali v potarno ozemlje, nakar bi jih na naprej izračunanih točkah zopet dobili.

Umazane ceste, na obeh straneh male ilovnate hišice, prilepljene kakor lastavičja gnezda na zidovih, ki obdajajo vrtove bogatinov. Po ulicah bazarja bi kvečjemu pri stojnicah za dišave mogel misliti, da si res v Širasu, mestu lepo dišečih cvetic. Pogled čez zidove bogatinov me pouči, da je tudi tukaj konec pravljice o Širasu. Nič me ni zadrževalo v Širasu.

Popoldne sem že sedel v avtomobilu, ki naj bi me pripeljal v Ispahan. Na obeh straneh ceste ista slika kakor povsod v Perziji: pesek in kamenje, vmes pa prav redko nizki grmiči in pušavska trava. Semtertja sem videl kako vas, postavljen okrog oaze, od katere zavisi življenje vaščanov. Po več urah smo prišli v Sirgan, ki leži nedaleč od sootočja rek Kura in Pulvarja. Čez reko vodi most, zgrajen v visokem loku; na mostu stoji zapuščena ilovnata hišica. Tu je prej perzijska policija pobirala mostnino. S trikratno prestavo pri avtomobilu smo šele mogli priti na most, navzdol je šlo s tako hitrostjo, da sem bil prepričan, da se bo voz prekučil.

Počasi smo vozili ob reki. Čez pol ure sem že sedel pri čaju v mali vasi, kjer sem hotel prenočiti. Poleg čaja mi je prinesel gostilničar pečeno ovčje meso, dateljne, kruh in — neizogibne pipe za opij. Jed je izborna teknila. Moj šofer, gostilničar in še neki mož, ki je izgledal kakor pravi ropar, so komaj čakali, da so prižgali svoje pipe. Pri tem so si pripovedovali vse mogoče in nemogoče novice. Jaz sem moral veliko pripovedovati o svojih domovini. To jih je tako zanimalo, da so skoro pozabili na kajenje. Ko sem pripovedoval o lepotaht svojih domovine, o gradu in itd., se je oglasil gostilničar: »O, gradove imamo tudi mi sahib, ampak Allah ni hotel, da bi preživel čas, umrli so — čudovito lepi Traht-i-džanžid. Pet kilometrov od tu, lahko si ogledaš ponosne ostanke nekoč tako sijajnega kraljestva.«

»Ti misliš razvaline Persepolisa?«
»Da, gospod, pojdi tja in oglej si jih.« in skrivnostno je nadaljeval: »Ampak pazi se! Ko ponoči mesec s svojimi srebrnimi žarki razsvetli razvaline, tavajo okrog mrtvi, ki že tisočletja ne najdejo miru. Pravijo, da leže pod razvalinami ogromni zakladi, ki jih stražijo mrtvi, in da ljudje, ki ponoči stikajo za zakladi brez sledi izginejo. Gospod, svarim

te! Pojdi tja samo ob solnčnem vzhodu — ponoči je strašno na razvalinah!« In pri tem se je gostilničar od strahu kar tresel.

»No,« sem si mislil, »ti si pa gotovo že poskušal izkopati zaklade,« in ko sem, to premišljeval, pogledal nanj, je že spal. Opil je tudi že pri drugih dveh opravil svoje delo. Pokril sem glavo s tropičnim klobukom in šel ven. Zuhaj je bila krasna noč. Nebo je bilo posejano z blesketajočimi demanti, da je bilo skoro svetlo kakor podnevi. Eno uro sem hodil po poti, ki mi jo je opisal gostilničar. Nankrat sem trčil ob nekaj. Bil je divji prašič. Brez strahu je obstal in vohinjal okrog, nato pa je glasno kruleč oddiral in se pridružil v grmovju celi čredi tovarišev.

Pred mano se je dvigal kos zidu v svetlo noč in metal senco, podobno pošasti. To je torej del trojnega zidu, ki je obdajal kraljevo palačo, zakladnico kralja in grobnico. Najponosnejši in največji kralji Perzije spe tukaj večno spanje. Utrujen od hoje in opazovanja minljivosti vsake človeške veličine, sem se vsedel na kamen zaraščene terase, ki je vodila v prestolno dvorano džanžida. Tam gori je v davnih časih na 72 stebrih stala avdična dvorana. Od 72 stebrov jih stoji še 13 po 2000 letih. Da ne bi zaspal, sem šel dalje po razvalinah. Od daleč sem čul tuljenje lačnih šakalov, ki je podobno joku malih zmrzujočih otrok. Strašno je bilo to slišati v tihi neskončnosti narave. Po polurni hoji sem prišel do reke Pulvar. Cede divjih prašičev so se pripodile, da se napijejo vode.

Bil je že čas, da se vrnem, zakaj utrujenost me je vedno bolj prevzemala. Vendar

Nemški člani francosko-nemške gospodarske komisije.

Od leve na desno zgoraj: Veleindustriec Louis Hagen iz Kölna, veleindustriec Oton Wolf iz Kölna, državni tajnik Weissmann, bančni ravnatelj Strauss; spodaj: Bančni ravnatelj M. Warburg iz Hamburga, tajni svetnik Bücher in bančni ravnatelj v. Mendelssohn iz Berlina.

sem sklenil, da se bom prej nekoliko odpočil. Sedel sem na mah in začel premišljevat. Pred mano so začeli vstajati davni časi. Kako čudovita palača in kako krasni vrtovi jo obdajajo! Kdo hodi pod cvetočimi drevesi? Ali ni podoben mojemu perzijskemu gostilničarju, ki trdi, da je potomec Kambiza. Res, Kambiz je in par korakov za njim gre menih, ki je na njegovo povelje umoril Kambizovega brata. Ali se ne plazi mag (perzijski duhovnik) Gavmata, ki se je izdajal za Kambizovega brata in povzročil upor? Za kralja oklican je bil nekaj tednov pozneje umorjen od Darija in njegovih tovarišev. In po stopnicah palače stopa Darij h kronanju, obdan z velikim sijajem in razkošjem. Ljudstvo mu vzklika. In tam skozi vrata gre njegov sin Kserks z velikansko armado, da se maščuje nad Grki, pa je sramotno pogorel. Ali ne dviga nekdo bodalo proti Kserksu? Zadet pada na tla. Zopet umor! Zopet nov kralj in nova svečanost kronanja. In še večkrat dvigne morilčeva roka bodalo k smrtnemu sunku, — krvava tragedija se ponavlja, komaj da je en kralj umrl naravne smrti. — Kaj se godi tam pri vratih? Velika armada je. Vname se boj — odpor ne pomaga nič — Aleksander Veliki stopa po stopnicah palače navzgor. Vzel je s seboj ogromne zaklade perzijskih kraljev in mnogo lepih žen in zapustil gorečo palačo.

In danes? Nič drugega kakor razvaline, ostanki velike, pa grozne in krvave dobe.

Gospod Škrtič: Današnje žene nimajo pojma o sedanji gospodarski krizi, ki pritiska na ves svet.

»Po čem pa to sklepate?«
»Poglejte: Moj otrok je požrl novce za 50 par. Moja žena pokliče zdravnika in mu plača 200 Din samo za to, da je iz otroka izvlekel teh 50 par.«

»Kaj imaš proti Maksu, očka?«
On je velik osel, poleg tega te pa hoče poročiti samo zato, ker imaš lep avtomobil.
»Izključeno, očka. Maks me je povsem prepričal, da bi me poročil, četudi ne bi imela avtomobila.«

»No, potem je pa še večji osel kakor sem prvotno mislil.«

Francoski ministrski predsednik Laval in zunanji minister Briand se poslavljata od Berlina. Pod oknom stojita na levi dr. Brüning, na desni pa dr. Curtius.

„Srečen“ kaznjenec

Ko je bil William Schlössel v Newyorku obsojen na petletno ječo, gotovo ni niti sanjal, da bo Sing-Sing (znana newyorkška jetnišnica) zapustil kot bogat mož. Ko je svojčas zaradi streljanja na nekega policijskega uradnika nastopil svojo kazen, je posedoval malo kemično tovarno, ki ga je skromno preživljala. Po njegovi aretaciji je tovarno prevzela njegova žena, ki jo je tekom let spravila na tako višino, da ji je neki kemični koncern stavil ponudbo, da prevzame tovarno za dva milijona dolarjev. Ker je bila žena s svojim možem sprta in nikakor ni bila voljna možu zopet pre-

Eskimi prvič v mestu

Letošnje poletje je Danska opremila ekspedicijo, ki je raziskovala Vzhodno Grönlandijo, torej oni del velikega arktičnega ozemlja, čigar obrežje je vzrok to pot zopet poživiljenega dansko-norveškega spora zastran Grönlandije.

Prva etapa vožnje se je končala na Faröerskih otokih, kamor so ekspediciji pripeljali pse iz Zapadne Grönlandije. S psi so prišli tudi njihovi lastniki — Eskimi, ki so s tem prvič zapustili svojo daleč od kulture sveta ležečo domovino. Na dobre Eskime je napravil Thorshavn, glavni kraj Faröerskih otokov, ogromen vtis. Prvi pogled na to malo mesto je bil zanje prav takšen, kakor bi bil za nas prvi pogled na Newyork. V svojem življenju niso še videli pravega drevesa, kaj šele avtomobila. Tam pa je kar nenadoma pridrvilo po cesti čudno vozilo, jih škropilo s cestnim blatom in bliskovito odsmrdelo naprej. Neki Eskim se ni mogel dovolj načuditi dvonadstropni hiši, neki drugi pa je zašel v kino, vendar je moral prostor zapustiti še pred koncem predstave, ker je žalostno dejanje in nehanje senc na platnu preveč razburilo njegova preprosta čustva. Zanimiv je bil pogled na 64 grönlandskih psov, katere so spravili na krov nekega parnika. Bile so same močne, krepko raščene živali, ki pa so vsem glave visele nizdol in so se zaradi neprestanega deževja in pregorklega podnebja najbrž čutili razočarane.

Zenska moda rešila mesto

Glavno korist od današnje mode žensk, klobukov iz časov cesarice Evgenije ima ameriško mesto Danbury. To mesto je glavno središče ameriške produkcije ženskih klobukov in v njem se izdelata 85% vseh ženskih klobukov v Ameriki. Zaradi nove mode ima mesto polne roke dela in trideset tvojnic dela noč in dan, po 24 ur, ker je treba vsak dan napraviti 10.000 klobukov. Delavske plače so se zelo zvišale in v štirih tednih je mesto dobilo za nove klobuke poldrugi milijon dolarjev. Sodijo, da bo ta konjunktura trajala vsaj zimo. Kakor poročajo listi, so mestni očetje sklenili ta nenadni blagoslov proslaviti s tem, da bodo sredi mesta postavili cesarici Evgeniji spomenik.

Svetovni avtomobilizem

Po poročilu ameriškega trgovinskega urada je bilo v začetku leta 1931. 35.800.000 motornih vozil in sicer: 30 milijonov osebnih avtomobilov, pet in pol milijona tovornih avtomobilov in 300.000 avtobusov. Kljub splošni gospodarski krizi je število motornih vozil na svetu za 700.000 večje kakor lani. Leta 1930. so izdelali nad štiri milijone motornih vozil. Največ avtomobilov imajo Združene države Severne Amerike, namreč 26.700.000. Francija jih ima poldrugi milijon, Anglija 1.300.000, Kanada 1.200.000, Nemčija 700.000, Avstralija 600.000, Argentina 400.000, Italija 300.000, Brazilija 200.000, Španija 190.000.

»Kojar je včeraj trdil, da sva midva dvojnika.«

»Nezaslišano! Prvič, ko ga srečam, mu bom dal zausnico.«

»Ja, to sem tudi jaz storil.«

Cela vas zarubljena. V vasi Holzheim pri Neussu ob Reni je sodni iztirjevalec zarubil skoro vse imetje 250 družin, ki tvorijo prebivalstvo vasi. Enemu je bila zarubljena hiša, drugemu živina, tretjemu zemljišče itd. Prodaja je določena na 12. oktobra. Vzrok tega gospodarskega poloma so lahko miselnosti kreditni posli hranilnice in posojilnice Holzheim.

Sir Michael Hodges, vrhovni poveljnik angleškega atlantskega brodovja, je iz zdravstvenih razlogov odstopil. Bil je že bolan, še preden so se uprli angleški mornarji.

Trg mleka in izdelkov

Poročilo Centralnega mlekarstva za mesec julij in avgust se je produkcija mleka v obeh mesecih držala na višini, doseženi v juniju t. l., to je približno 500.000 litrov na mesec. Pač pa je prodaja svežega mleka znatno nazadovala v mesecih julij in avgust zaradi poštne. Zato se je produkcija izdelkov vseh vrst za spoznanje dvignila, prodaja pa je bila zadovoljiva, zato so tudi zaloge do konca avgusta le neznatno narasle.

Cene so ostale v glavnem na višini meseca junija. Pač pa se je v septembru pojavila tendenca navzdol, kar se bo pokazalo naravno šele v

podatkih za september.

15% carinska dajatev v Italiji. Kakor smo že poročali, je Italija, da paralizira vpliv gospodarske krize, uvedla 15% pribitek k sedanji uvoznici carinam. Ker imamo najtesnejše trgovske stike z Italijo, zlasti glede izvoza lesa. Vendar ta pribitek ne zadeva naše lesne industrije in trgovine, ker je les v trgovinski pogodbi z Italijo vezan in se torej ne sme zvišati na ta način. Če bi ta pribitek veljal za les, bi bil njegov izvoz v Italijo zelo otežčen, saj bi znašalo povečanje 900—1200 Din pri vagonu, kar je lepa vsota.

dala Zbornica v Sarajevu ter podaja pregled gospodarskega položaja zborničnega področja, našete so tudi vse akcije Zbornice na raznih poljih dela. Poseben dodatek poročila so uzeane za trgovino z lesom, ki jih je sestavila zbornica. Do lani so tudi statistični podatki o denarnih zavodih v Bosni in Hercegovini.

Borza

Ljubljana, 1. oktobra 1931.

Denar

V današnjem deviznem prometu je ostal tečaj Curia neizpremenjen, dočim so drugi devizni tečaji bili dvsejši. Edino Dunaj je prav znatno popustil. Dočim se je doslej tečaj Dunaja gibal okoli 8, je sedaj padel na 7,25 do 7,49. Promet je bil znatnejši. Vse zaključene devize je dala Narodna banka.

Ljubljana. Amsterdam 2254.53—2261.37, Bruselj 782.64—785, Curia 1098.45—1101.75, Dunaj 725.06—749.06, London 216.27—223.77, New York 5592.38—5609.38, Pariz 220.95—221.61, Praga 166.08 do 166.58, Trst 280.82—286.82.

Zagreb. Amsterdam 2254.53—2261.37, Bruselj 782.09—784.45, Dunaj 725.06—727.46, London 216.27 do 217.09, Milan 280.82—281.72, New York 5608.33—5620.33, Ček 5592.33—5609.38, Pariz 220.95 do 221.61, Praga 166.08—166.58, Curia 1098.45 do 1131.14 — Skupni promet brez kompenzacij 2.9 milj. Din.

Belgrad. Amsterdam 2254.53—2261.37, Bruselj 782.04—784.45, Curia 1098.45—1101.75, New York 5592.38—5609.38, London 216.27—223.77, Pariz 220.95—221.61, Praga 166.08—166.58, Trst 280.82 do 286.82.

Curia. Belgrad 9.03, Pariz 20.10, London 20, New York 510, Bruselj 71.25, Milan 25.80, Madrid 46, Amsterdam 205.75, Berlin 119.50, Dunaj 67, Stockholm 115, Oslo 110, Kopenhagen 112, Sofija 3.70, Praga 15.075, Varšava 37.25, Budimpešta 90.025, Atene 6.50, Bukarešta 3.03, Helsingfors 12.50. **Dunaj.** Dinar notira (deviza) 12.60.

Vrednostni papirji

Tendence za državne papirje je bila danes slabša in so tečaji veličina popustili. Vojna škoda je bila danes v Zagrebu pod 300, dočim je v Belgradu ostala na večeršnjih višinih. Promet v vojni škodi ni bil znaten. V Zagrebu je znašal samo 400 kom. Nadalje je bilo prometa v begl. obvl. 25.000, v 8% Bleru 6000 dol. in v 7% Bleru 12.000 dol. Belgrajska borza je zabeležila prometa samo v prompni škodi 800 kom., nadalje je bilo zaključenega 7% inv. pos. 30.000, agrarov 100.000 in begl. obveznic 310.000.

Bančni papirji so ostali v Zagrebu neizpremenjeni. Edino Poljovanka je popustila od 52 na 51, dočim se je Ljublj. kred. banka uvrstila od 114 na 115. Zemaljska banka je bila zaključena po 112 in 113. Med industrijskimi papirji je bil zabeležen zaključek v Vevah po neizpremenjenem tečaju 110, nadalje je bila zaključena Trboveljska, ki je bila nekoliko slabjša, po 200 v primeri s 210 in 212.50 včeraj.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 62 bl., 7% Bler. pos. 55 bl., Celjska pos. 150 d., Ljublj. kred. 115 d., Kred. zavod 195 d., Vevče 110 d., Slavonska 40 d., Ruše 125 d. **Zagreb.** Agrari 40 bl., vojna škoda ar. 296—298 (298), kasa 295—298, 10. 308 bl., 12. 307—310 (310), 8% Bler. pos. 56—60 (58, 57, 60), 7% Bler. pos. 50—51 (51, 53.50, 51.50), 7% pos. Drž. hip. banke 58—63, 6% begl. obvl. 41—44 (46). — Bančne delnice: Hrvatska 50 d., Poljo 51—52 (51), Kred. tina 121—126, Union 140—142 (140), Jug 67—68 (67), Ljublj. kred. 115—120 (115), Medunarodna 68 d., Narodna 4900—5400, Obrina 86 den., Praštediona 957.50—965 (957.50), Srbska 187—188 (187), Zemaljska 112—114 (112, 113). — Industrijske delnice: Gutmann 100—110, Slavets 25 bl., Slavonija 200 d., Našice 680 bl., Danica 65—75, Drava 185 d., Sečera Osjek 165—175, Brod. vag. 55 bl., Vevče 110—115 (110), Isis 30 bl., Oceania 190 bl., Jad. plov. 460 bl., Trboveljska 200—220 (200).

Belgrad. Narodna banka 4850 d., 7% inv. pos. 66—67, agrari 38.50 bl. (39, 38), vojna škoda 308.50 do 304.50 (304.50, 304), begl. obvl. zaklj. 44—47, 8% Bler. pos. zaklj. 62.50—63.50, 7% Bler. pos. zaklj. 52—56, 7% pos. DHB zaklj. 52—60.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica bč. 78 kg 2% 238 zaklj. — Vse ostalo neizpremenjeno. — Promet: skupno 42 vagonov. Tendence: neizpremenjena.

Budimpešta. Tendence: slaba, za koruzo: prijaznejša. Promet: tih. Pšenica: dec. 9.80—9.85, zaklj. 9.60—9.64; marec 10.72—10.96, zaklj. 10.71 do 10.72. Rž: marec 11.08—11.15, zaklj. 10.90—10.94. Koruza: maj 12.45—12.75, zaklj. 12.38—12.54.

Šoštanj

Šmihelški sejem. predzadnji v letošnjem letu, je prinesel dokaj živahnosti na blagovni in živinski trg, vendar pa vsled občutne krize ni zaznamoval bogve kakšnih kupčijskih dogodkov. Na živinski trg je bilo prignanih: 48 volov (prodanih 12), krav 63 (16), telet, juncev in telic 19 (5), bikov 3 (2), konj in žrebet 78 (5). Najvišja cena volom je bila 4200 Din, najnižja 1400 Din, kravam 2400 Din, najnižja 580 Din, konjem pa najvišja 4900 Din in najnižja 820 Din.

Včeraj slovenske pesmi. V letošnjih poletnih večerih sta prirejala redno vsak teden dvakrat godba »Zarja« in pevski odsek gasilnega društva tov. Vosechna promena koncerte na Kralja Petra trgu. To hvale in posnemanja vredno gesto so naši meščani toplo pozdravili in z velikim užitek prisostvovali večerom glasbe, ki so bili obenem tudi lepa propaganda slovenske pesni v našem šoštanju. V soboto minulega tedna sta obe društvi zaključili vrsto svojih uspešnih nastopov s skupnim koncertom. Na obeh straneh trga je bilo polno ljudstva in vneti glasbeniki so bili deležni obilo hvalaz in priznanj. Upamo, da bo šoštanj tudi v prihodnjem poletju doživel kaj slinčnega!

Spori. V nedeljo dne 27. t. m. se je vršila na igrišču pri Agrariji nogometna tekma SK Šoštanj: SK Olimp (Celje). Zmagali so Celjani z 7:2 (3:1). Šoštanjani pravijo, da je poraz nezaslužen; bili so baje v izdatni premoči, držala pa se jih je neverjetna — smola... Res čudno, da se Šoštanjev vedno smola drži.

Ljubljanski derby

Prejšnjo nedeljo smo imeli v Ljubljani priliko videti svoje moštev, od katerih je eno zastopalo mesto Ljubljano, drugo pa Maribor, ki se že več let bori za pravico, da odločujoče posega v borbo za prvenstvo Slovenije. Tekma teh dveh odličnih moštev je končala neodločeno. Zmagajo bi pa zaslužilo moštvo iz Maribora. Prihodnjo nedeljo se pa srečata lokalna rivala naša zastopnika v tekmar za državno prvenstvo. O kvaliteti Ilirije in Primorja je težko kaj novega povedati. Eno je gotovo, da so tekme teh dveh klubov vedno predmet zanimanja. Gre za prestiž in to vleče.

V zadnjih nastopih se moštvi nista pokazali v najboljši luči. Težke ligine tekme so imele posledice. Vsi igralci so iz forme. Vendar v taki tekmi, kakor je srečanje teh dveh moštev, se bodo morali vsi potruditi in igrati tako, kot smo vajeni. Prvenstvena tekma Ilirije-Primorje bo ena najlepših prireditelj v jeseni. Po končanih tekmarh v ligi najbrže ne bo nobene večje tekme. Igralci so potrebni počitka, kar bodo vodstva klubov gotovo upoštevala. Kdo bo to zanimivo in tudi važno tekmo sodil, še ni določeno. Predlagan je sicer Podubsky, vprašanje je pa, ako bo prost. Vsekakor je važno vprašanje, kdo bo vodil to tekmo. Upajmo, da bo to odločno tekmo vodil sposoben sodnik.

ROKOBORBN VEČERI V UNIONU.

V Unionski dvorani nastopajo skoro 14 dni sami izbrani atleti, ki kažejo svoje znanje v rokoborbi. Prvi večeri niso bili zanimivi, pa čeprav so nastopale res prvovrstne moči. Toda od večera do večera je postajal program zanimivejši. V borbah nastopajo atleti, ki so si v svojem znanju in tudi v moči približno enaki. Naravno, da so take borbe lepe in tudi zanimive. Le redki so rokoborci, ki morejo pokazati kako se je treba boriti. To so predvsem Travaglini, Romanov, Kop in Sturm. Simpatično je bil sprejet tudi Mileusnič iz Like, je pa se premlad, da bi mogel uspešno konkurirati tako izkušenim in močnim atletom, ki tudi tekmujejo v borbah razen že imenovanih.

Borbe prošlega tedna so vzbudile precejšnje zanimanje. Še vedno pa ni takega obiska, kakor je bil, recimo pred leti, ko skoraj ni bilo mogoče dobiti nobenega prostora. Najbrže bo na val sedaj po prvem... Tako tudi upajo prireditelji tekem. Izmed bojev prejšnjega tedna bi predvsem omenili nastop Travaglinija in Romanova. Oni, ki so to borbo zanimali, ne bodo imeli tako kmalu prilike videti tako lep način borbe, kakor sta jo pokazala Romanov in Travaglini. Ni bilo nobenih prijemov, preračunanih za občinstvo, Borila sta se dva izredno močna atleta. Podlegel je sicer Romanov, ne morda radi tega ker je bil Italijan močnejši, zmagala je samo mladostna sila in svežost nad starejšim, pa tudi izkušenejšim atletom. Takega poraza se nismo videli. Romanov je imel Travaglinija v nelsonu, ko se je posrečil Travagliniju premet in je Romanov obtežal na hrbtno. Oba sta bila burno pozdravljena. Ta borba je bila najlepša med vsemi dosedanjimi. Sicer je bila večeraj zvečer določena revanšna borba, ki pa ni bila tako zanimiva kakor je bil prvi nastop. Občinstvo je tudi razburil nastop Kopa in Prohaske. Pri prvem srečanju je položil Prohaska Kopa na hrbet, toda izven blazine. Ker ni bil priznan za zmagovalca, se ni hotel več boriti. Bil je baje kaznovan od Zveze rokoborcev. V sredo sta orjaka vnovič nastopila; občinstvo je bilo razočarano, Kop je gladko podlegel. Kopova zvezda tone...

Malo senzacijo so prireditelji teh borb skušali napraviti s tem, da so pozvali nekega atleta, ki je nastopil kot črna maska. Nastop tega atleta (baje je nek češki atlet) ni izzval zanimanja, kot so pričakovali. Je sicer dobra moč, bil je pa dosedaj premagan še od vseh dosedaj nepremaganih atletov. Za zadnje večere so pa povabili še eno moč. Včeraj je dospel v Ljubljano še en Italijan: Marco de Petri. Tako bodo sedaj, ko se približuje konec, borbe vsak večer zanimive.

VELIKE MEDKLUBSKE KOLESARKE DIRKE.

se bodo vršile v nedeljo, dne 11. t. m., ob 14.30 na spornem igrišču »ASK Primorje«. Obširni spored kolesarske prireditve bo zelo zanimiv. Za boljše dirkače v posameznih dirkah so določene krasne nagrade in pa kolane.

Nadejati se je da bodo naši kolesarski klubi ker bo lepa sportna prireditelj, postali čim več dirkačev in s tem pokazali resno voljo za boljše bodočnost naše biciklistike. Cestnih dirk smo imeli v letošnji sezoni itak dovolj, dirkališčno pa, kjer si sportna publika lahko do blizu ogleda podrobnosti kolesarskega tekmovalstva, le eno, t. j. ono, ki se je vršila dne 8. septembra na igrišču SK Ilirije. V slučaju slabega vremena se prireditelj preloži.

OBVESTILO!

Podpisana Mara in Lojze Rebec vljudno opozarjajo cenj. občinstvo na otvoritev dne 3. oktobra t. l. popolnoma novo opremljene restavracije »Gajev hram« v Gajevi ulici št. 9 v hiši Hranilnega in posojilnega konzorcija poleg ljubljanskega nebotičnika. Točila bova le prvovrstna dolenjska, štajerska in dalmatinska vina in bova postregla z izvrstno domačo hrano po solidnih cenah. :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: Za obilen obisk se priporočava

MARA IN LOJZE REBEC

Milijoni

in milijoni ljudi uporabljajo

že nad trideset let

po spodaj navedenih navodilih

Levjo-Mentol-Droždjenko

in blagoslovila
njen neprecenljiv
čudežni učinek

Pri revmatizmu trganju, išasu; boleča mesta vdrgniti.

Pri sohožolu: disne vdrgniti in ustno duplino ispirati, grgrati.

Pri glavobolu, nervoznosti, pomanjkanju spanja: čelo in celo telo vdrgniti, ter vzeti zvečer pred počitkom mlačno kopel s dodatkom Levje-Mentol-Droždjenke.

Pri utrujenosti: masirati celotno telo.

Pri žledčnih boleznih: 10 kapljic na košček sladkorja.

Pri izpadanju las in prhljaju: masna glava.

Kot sobna voda itd.

Pri potanju pod pazduho, nog, rok a i celotnega telesa naj se poteli čeljusti in zvečer izmivajo.

Levja-Mentol-Droždjenka

je prava samo v tu odtisnjeni in plombirani ORIGINALNI STEKLENICI

Zahtevajte izrecno

Levjo-Mentol-Droždjenko

ter odločno zavrnite vsako nadomestilo.

Levja-Mentol-Droždjenka

se dobi v vsaki drogeriji, lekarni in boljši trgovini po 10—, 20— in 52— Din. Pazite se pred po navedbami.

Centralni biro:

LAVIJA MENTOL-DROŽDJKENKA

Zagreb, Karulićev trg 5. — Telefon: 73-52

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 2. oktobra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.30 Plošče. — 19.00 Vegetarijanska prehrana, gđ. Humek. — 19.30 Vztrajnost u službi i radu sokolske ideje (predava g. Rajč). — 20.00 Zlatko Najzer: O ustroju materije. — 20.30 Prenos iz Belgrada. — 22.30 Čas dnevne vesti.

Sobota, 3. oktobra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče. — 18.30 Slovenski kvintet. — 19.30 Šahovska ura, g. Bogo Plešničar. — 20.00 Samospevi g. Cadež-Biber. — 20.45 Zabavni večer: a) Kuplete poje g. Danilo Bučar; b) Magistrov šramel kvartet; c) Harmonika solo, g. Stanko.

Drugi programi

Sobota, 3. oktobra.

Belgrad: 12.35 Narodne melodije. 17.30 Radio orkester. 20.00 Jugoslovanske pesmi. 20.30 Komedia. 21.00 Radio orkester. — **Zagreb:** 12.30 Plošče. 17.00 Komorna glasba. 20.00 Prenos iz Belgrada. — **Budapest:** 12.05 Operni koncert. 17.30 Ciganška glasba. 19.15 Pester koncert. 20.45 Koncert opernega orkestra: ciganška glasba. — **Dunaj:** 13.45 Pesmi. 19.45 Beethovne sonate. 20.30 Dunajski večer. 22.30 Plesna glasba. — **Milan:** 19.15 Pesta glasba. 21.00 Varietetska glasba. 23.00 Plesna glasba. — **Oslo:** 20.00 Sultanski večer. 22.05 Radio orkester. 23.00 Plesna glasba. — **Praga:** 19.05 Poljudni večer. 22.20 Moravska Ostrava. — **Langenberg:** 20.15 Vesel večer. 22.15 Nočna glasba. 23.00 Jazz. — **Rim:** 13.40 Radio kvintet. 17.30 Instrumentalni koncert. 21.00 »Dafna«, lirčna drama. — **Berlin:** 19.15 Vzhodno-pruski večer. 20.15 Večerni koncert. 21.10 Kabaret; plesna glasba.

Rata

Udobnost v hiši in izven hiše.

Vrsta 8805-68

Ta vrsta Vam je vsekakor potrebna za dež. Obvarovala Vam bo čevlje pred mokroto. So zelo praktični in lahki in jih lahko rabite za vsako vrsto čevljev.

Vrsta 215

V jesenskih mrzlih dneh se dobro obuvajte. Evo udobne in tople čevlje za dom. Topla obutev je najzanesljivejše sredstvo, ki Vas obvaruje prehlajenja.

MIKADO

Ko ste doma ali če delate v kuhinji ali hodite iz sobe v sobo, nosite te copate. Obvarovale Vas bodo, da se ne prehladite. V njih se Vam bodo noge najbolj odpočile.

Vrsta 7045

MOSKE GALOSE V največjem dežju in največjem blatu bodo ostale Vaše noge v njih vedno suhe. — Zenske galoše z nizko in visoko peto Din 59.—.

NOGA VICE:
Zenske flor Din 15.— in 25.—
Zenske svilene . . Din 35.—

Moške iz sukanca . Din 9.—
Moške iz sukanca . Din 15.—
Moške iz svile . . Din 25.—

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Paviljon Grajska klet
na Velesejmu toči še nadalje Podborškova vina po nizki ceni.

Portugalko
prvovrstno, liter 14 Din, toči kavarna in vinotoč »Central«.

Morske ribe!
Danes in jutri sveže pošilke! Prvovrstna dalmatinska vina samo iz lastnih vinogradov v gostilni na dvorišču Hotela Tratinik. Sunara.

Službenicejo
Gospodična
s štiriletno pisarniško prakso išče mesto v pisarni. Cenj. ponudbe na upravo Slovenca pod šifro »Takoj ali pozneje« št. 11.577

Službo hlapca
išče 19 letni priden in pošten mladenič. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 11.563.

Postrežnica
zmožna vsega hišnega dela, išče službo v popoldanskih urah, sprejme tudi pospravljanje pisarn zvečer. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pridna« št. 11.560.

Vnajem
Trgovski lokal
v centru Jesenic odda A. Mulej, Jesenice, Krekov trg 2.

Poslovni lokali
na Dunajski cesti št. 291 se takoj oddajo. Poizve se sprotaj.

Prostor za delavnico
se takoj odda. Ljubljana, Bohoričeva ulica 9.

Dijaki

Osmošolec
želi instruirati proti stanovanju. Naslov v upravi »Slovenca« pod 11.562.

Pouk

Čamernikova
šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast koncesionirana. Prospekt št. 16 zastoji. Pišite ponj!

Gosli poučuje
bivši učitelj konservatorija. Studentovska ul. 9/L.

Vanovanja

Dve prazni sobi
vezani, parket, elektrika, vhod iz predsobe, brez kuhinje, takoj ceno oddam. Razljiva cesta 26, I. nadstr., desno.

Stanovanje
soba in kuhinja, v trnovskem predmestju, se odda za takoj stranki do treh članov. Poizve se v upravi »Slovenca« pod št. 11.561.

Enosobno stanovanje
solčno, s predsobo, pritliklinami in teraso, v Bežigradu, oddam dvema boljšima osebam za oktober. Franja Snaj, Prešernova 30.

Stanovanje
štiri sobe, kuhinja, kopalnica, poselska soba, velika predsoba in pritlikline, plin, elektrika, prvo nadstropje v Dvorakovi ulici, se takoj odda mirni stranki ali za isarne. Več se poizve: Dunajska cesta št. 25, dvorišče — pisarna.

Mlad gospod

ki ga ves dan ni doma, išče preprosto sobico — tudi kot sstanovalec. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Miren« št. 11.540.

Trisobno stanovanje
z vsem komfortom, Bežigrad, z novembrom odda Franja Snaj, Prešernova ulica št. 30.

Objave

Grafiolog in hirosof
N. Sadluki, v Mariboru. Čita: karakter, preteklost, sedanjost in bodočnost. Sprejema vsak dan od 9—12 in od 2—7. Naslov: Maribor, hotel »Pri Zamarcu« št. 26.

Posrestva

Hiša
skoraj nova, tristanovanijska, v šentpeter. okraju, naprodaj. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 11.507.

Naprodaj hiša
novo zidana, visoko pritliklina, dvostanovnijska, 500 m² vrta, za 92.000 Din, na Kodeljevem pri Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod števil. 11.539.

Hišo
sadni vrt, njivo in nekaj gozda, prostovoljno prodam. Pet minut od tovarne Titan na Perovem št. 34 pri Kamniku.

Hiša v Ljubljani
s petimi stanovanji po tri sobe s pritliklinami, z velikim dvoriščem in vrtom, v najboljšem stanju, takoj naprodaj proti gotovini ali vloženim knjižicam. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 11.537.

Kupino

Kupino takoj
železno prečo za sir (stoječo), sirni kotel, za približno 800 l, na parno kurjavo. — Ponuditi na: Mlekarska zadruga Naklo, pri Kranju.

Srečke, delnice, obligacije
kupi Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6, II. nadstr.

Bukova drva
suha, same cepanice — stalno kupuje franko vagon Ljubljana, »Ilijas«, družba z o. z., Dunajska cesta 46.

Prodamo

Holandske gomolje
hiacint, tulipanov itd, v 130 vrstah po imenih nudi Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska c. 5.

Prima grozdje
Din 3.75, prima zlatna jabolka Din 2.75 franko vsaka postaja Slovenije, razpošilja že od 15 kg dalje po povzetju. Prešna jabolka najceneje. — Postržin, Krško.

Wanderer avto
majhen, 4 sedežen, prodam ali zamenjam za 6-sedežnega. — Naslov v upravi SI. pod št. 11.257.

Tri kolesa
dobro ohranjena, prodaj Rebolj, Vodovodna 68.

PRIMA SODI

novi, bukovni, za jabolčnik, se prodajo za ceno 130 Din komad. Sprejemajo se tudi naročila za vinske sode. — Gumzej, stroj, sod., Celje — Breg.

Vreče.
Kdor rabi vreče kupi jih najceneje pri trvdki: **Mirko Mlakar** Ljubljana - Slomškova ulica št. 11
1. tel. št. 2947.

Pisalni stroj naprodaj

Tehna, Ljubljana, Mestni trg 25/L.

Puhasto perje
čisto, čohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštnem povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja.

Zimski suknjič
moški, kratak, črna moška suknja in črna damski plašč s sivim krznom — ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.576.

Sode
za namakanje sadja, za mošt in vino, kisel zelje in repo, kakor druge pridelke, iz trdega lesa, ca. 200 l vsebine, kupite v vsaki množini in najugodnejše pri trvdki Juliji Zupan, Ljubljana, Sv. Petra cesta 35.

Obrt

Mreže za postelje
izdeluje najceneje in najboljše samo trvdka Šimen Sablatnik, Jesenice-Fužine. Sprejema tudi popravila.

Kašo
ješprenj, ajdovo moko vedno svežo oddaja na debelo veletrgovina **A. VOLK, LJUBLJANA** Resljeva cesta 24

Dnevnik Slovenec
najbolje informirani list!

VZMETNIODBIJAC (FEDERPUFFER)

se iščejo kupci ali odjemalci licenc. — Cenjene ponudbe na: Ing. Milan Šuklje, Ljubljana, Beethovnova ulica št. 2.

Šival. in pletil. stroje
popravlja in renovira Emil Klobčaver, specialni mehanik, Ljubljana, Sv. Petra cesta 47.

Sveže insuhe gobe

kupujem stalno vsako množino. Zahtevajte pojasnila.

Namizna jabolka

prvovrstna, razpošiljam po najnižji ceni. — Peter Setina, Radeče — Zidani most.

SLIKARSTVO IN PLESKARSTVO F. & F. REMŽGAR, LJUBLJANA

Kolodvorska 18 -- Copova 10. Telef. 3436
Se priporočata za vsa v to stroko spadajoča dela

Pozor vinogradniki, vinski trgovci in gostilničarji!

Podpisani imam naprodaj okoli 100 novih hrastovih sodov iz klanega lesa, velikost od 150 do 450 l, cena po dogovoru, dalje dva ležalna soda od 50 do 60 hl, cena zrna, delo solidno in trpežno — točna postrežba. Sode si lahko ogledate pri meni vsak čas. — Se priporočam!

Ivan Pirc,
sodar, Dravlje št. 99, p. št. Vid nad Ljubljano.

Zahvala

Za mnogoštevilne izraze iskrenega sožalja, ki smo jih prejeli ob smrti nepozabnega očeta, brata, svaka, strica, tasta in starega očeta, gospoda

ing. Avgusta Guzelja

višjega gozdnega komisarja v p.

izrekamo vsem najtoplejšo zahvalo.

Posebno se še zahvaljujemo g. dr. M. Ropasu in preč. g. kanoniku A. Žlogarju za blažilne in tolažilne obiske v času bolezni, č. duhovščini, pevcem za petje pred hišo žalosti in ob odprtem grobu, darovalcem cvetja in vencev, zlasti Jugoslovanskemu šumarskemu združenju za simbolični venec, zastopnikom oblasti in realne gimnazije ter vsem prijateljem in znancem, ki so blagega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

V Novem mestu, dne 30. septembra 1931.

Zalujoče rodbine:
Guzelj - Turk.

Josip Lavtižar:

Bled in Briksen

Zgodovinska povest iz 17. stoletja.

Puščavnik je še vedno stal na obrežju in gledal za odhajajočo. Začelo ga je skrbeti, da bi se ne primerila kaka nesreča, ker je vlekel veter vedno močnejše. Iz malih valčkov so nastajali večji ter se končno prav srdito zaganjali proti nabrežju. Toda Rezika je imela že polovico pota za seboj. Vendar je Adolf še vedno gledal za njo, ker je vihar bolj in bolj naraščal. Ako bi bila imela večji čoln, bi ga ne bilo skrbelo, toda manjši čoln se dosti težje upira razburkani vodi. Pa saj je Rezika vajena vožnje; to je njeno delo že od zgodnje mladosti.

Poslušajte hudo šumenje! Vihar je zapiskal in zabučal, da so pokale veje starih lip pod jezersko cerkvijo. Še en kratek sunek in močan penast val se je zagnal proti čolnu. Za trenutek je vse izginilo s površja, takoj pa se je zopet prikazal čoln — prazen čoln brez Rezike! Bilo je 15. septembra 1630 ob štirih popoldne.

Puščavnik ni motilo njegovo bistro oko. Dvignil je roke proti nebu in jih sklenil nad glavo. Strašna resnica!

Hitel je v zvonik in potegoval zvon kakor o požaru. Plašljivo je pel glas zvona v enakomernih presledkih. Kakor v eni sapi je pritekel mežnar Slivnik vpraševati, kaj to pomeni, za njim Marijana, prošt Burnel in kar je bilo tisto soboto romarjev na otoku. Prav tako so se na onstranskem obrežju zbirali ljudje. Mislili so, da gori cerkev.

Tedaj je zavpil prošt Burnel:
»Hitro na ono stran naznaniti, kaj se je zgodilo! Hitro iskat Reziko!«
Dva krepka fanta sta se odpeljala po najkrajši vodni črti proti Petranu.

19. Tvoj dom je zdaj nad zvezdami.

Vse je hitelo skup, če bi bilo mogoče še kaj pomagati. Saj nihče ni več dvomil, da je postala Rezika žrtev viharja.

Kakor puščavnik, tako sta videla tudi Miklavž in Mina čoln z Reziko na sredi jezera, in kakor Adolf, tako sta bila tudi onadva očividca pretresljivega dogodka. Divji, brezumen krik se je razlegel na vse strani. In ko je plesal prazen čoln sempatja na vodi, in ko je priplaval Belinček sam na suho ter evlil pa tulil brez odмора — tedaj je postala žalost neskončna.

Kmalu je izvedel tudi Krištof, kaj se je zgodilo. Pretreslo ga je, da je rekel: »Ne bom mogel prestati silnega udara. Uropan je ideal mojega življenja.«

Vso soboto večer, vso noč in vso nedeljo so z raznim orodjem preiskavali jezero, toda nikjer niso mogli najti utopljenke. Splošno žalovanje je zavladalo po Bledu, saj je vsak poznal Reziko kot blago mladenko. Vsi so milovali Ribičeva dva in grajskega gospoda Krištofa. Še bolj hudo pa je bilo ljudem, ko so po tolikih naporih spoznali, da jezero ne bo dalo nedolžne žrtve iz svojih globin.

Le eden je gojil trdno upanje, da bo Rezikino truplo prišlo na dan. Neprestano je molil v čast svetemu Antonu Padovanu, ki je poseben pomočnik v slučaju izgubljenih reči. Katera izguba pa je bila bolj dragocena kakor ta? Saj je poznal Reziko kot vzor telesne in duševne lepote ter bil pripravljen tudi za

mrtvo storiti vse, kar bi bilo v njegovi moči. Obhodil je ne le enkrat vse jezersko nabrežje, odgrinjal goščo ter pregledal vsak grm, da bi našel Reziko. Pridobil je veliko število tovarišev in tovarišice, ki so z njim preiskovali jezersko obal, toda minila sta ponedeljek in torek kot dneva brezuspešnega truda.

V sredo so zastavili iskaleci ponovno ves pogum, kakor bi bili trdno prepričani, da morajo revico najti. Načeloval jim je grajski nadlogar Tomaž Dorn. Pridružili so se mu vsi lovci briksenških posestev, vsi Krištofovi domači uslužbenci in še več drugih. Tedaj pa — v sredo ob petih popoldne — je zapazilo puščavnikovo oko ob razsvetljavi zahajajočega solca na vzhodni jezerski strani truplo pogrešane. Jezero je bilo tam precej plitvo in zaraščeno z bičevjem. Okolici pravijo na Mlinem. Valovje jo je precej daleč prineslo od kraja nesreče do tukaj.

In kakšna je bila Rezika? Obraz bel kakor vosek, oči izbuljene, na ustnicah sledovi grenke boleti, lasje razpleteni, roke krčevito stisnjene, obleka polna blata. Ali je zaslužila Rezika tako smrt? Žrtev za druge, zadoščenje za izgubljenke. Naredili so nosilnico in položili nanjo truplo. Vsi so na glas jokali na poti proti domu. Ali pa je res to Rezika? Seveda je. Le pogledajte zlati prstan na roki, zlati prstan z rdečim biserom!

Oče Miklavž in teta Mina sta prišla pretresljivo vsemu spredu od daleč naproti. Miklavževa žalost je priklopela do vrhunca. Saj možki ne joka zlepa na glas, toda pri taki izgubi tudi najtrši značaj ni več gospodar svojih čuvstev. Mina pa se je sploh vedla tako, kakor bi ne bila pri zdravem umu. Ljudje so hiteli od vseh strani skup. Vsi so z vzdihom in v solzah gledali pretresljivi prizor.

Slovenski pevec svetovnega slovesa

Tenorist Josip Rijavec o turneji v Južni Ameriki in o bodočem delu - Sedaj se vrača v Berlin

Belgrad, 29. septembra.

Domenila sva se po telefonu za sestanek. Kavarina »Moskva« na Terazijah je kaj primeren prostor za to. Popoldne ti mrgoli tam bolj v spodnjem koncu vse polno umetnikov vse vrst. Midva sva se bila domenila za peto popoldne.

Našel sem ga v intimni družbi z gospo soprogo, hčerko bivšega ministrskega predsednika Nikole Pašića in z mladim hrvatskim književnikom Krklecem. V hipu smo bili sredi najživahnejšega razgovora, ki je tekel o Slovincih, o Hrvatskem Zagorju in o divotah naše zemlje. Pozneje smo se omejili v razgovoru na slavno turnejo po južni Ameriki, na kateri se je štiri mesece mudil naš slavni tenorist.

Rijavec govori mehko in zvočno. Včasih malo pomisli, zamahne kratko z roko in nadaljuje. Govori čisto slovensko s primorskim akcentom. Mestoma se razvname in vrti nervozno v roki cigareto. V besedi je tople in čisto domače.

»O moji turneji bi radi slišali in o mojem bodočem delu? Pred vsem vam moram povedati, da sem zdajle za kratek čas na odmoru pri svoji družini, ki jo imam tu pri svojem vsaki industrijski Rade Pašiću. V nekaj dnevih bom zopet odpotoval v Berlin, kjer sem angažiran v državni operi, kakor vam je že znano. Sedaj bo že tri leta, odkar se mudim v Berlinu. Iz Belgrada, kjer sem bil član opere, sem šel gostovat v Nemčijo in nastopil tu skoraj v vseh večjih mestih. V teh treh letih sem seveda gostoval tudi drugod. Skozi Dunaj je šla moja pot v Prago, na Francosko, v Pariz, špansko Barcelono in celo v Kopenhagen.«

»Kako pa je prišlo do angažmaja za Buenos Aires?«

»Čisto slučajno. V Buenos Airesu imajo krasno opero, ki je za južno Ameriko to, kar je Metropolitan opera v New Yorku za severno. Imenuje se Teatro Colon. Dosedaj je v tej operi bila navada, da je vodil operno sezono italijanski impresarij. Temu je dajala občina na razpolago teatarsko poslopje, zbor, orkester ter tehnično osobe. Ta impresarij je potem sam angažiral najslavnejše pevce iz Evrope in Amerike. Letos je prevzela občina sama teater v svoje roke in imenovala za generalnega ravnatelja prof. Hoffmüllerja, intendanta iz Kölna. Ta je letos sestavil tri enemble in sicer italijanskega, nemškega in francoskega. Tako sem dobil tudi jaz ponudbo od prof. Hoffmüllerja, da sodelujem v nemškem ensamblu v Teatro Colan.

Bil sem angažiran za sledeče opere Salomon, Rosenkavalier in Fidelio. V teh sem pel v nemškem jeziku. V francoščini sem pel v glavni vlogi opere Lakme, v italijanski v operi Tosca s slavnim baritonistom Titom Rufom. V latinskem jeziku sem pel kot glavna vloga v Oedipus rex. Poleg tega sem dvakrat nastopil tudi v deveti Beethovnovi simfoniji.

Z menoj so peli pevci svetovnega slovesa. Omenil bi samo Lilija Pousa, Melchiorja, Marijo Rancou in basista Pinzo, ki so člani znane metropolitanske opere v New Yorku; dalje čikaške opere Kipince, Reidla in Leiterja. Poleg teh je bilo več mladih pevcev iz pariske in berlinske opere ter milanske Scale. Izmed glavnih dirigentov moram omeniti Otona Klempererja, direktorja državne opere v Berlinu, skladatelja Pizzettija iz milanske Scale ter Asermeta iz francoskega repertoarja. Balet je vodil slavni mojster baleta Foki.

»Kakšno publiko ste imeli?«

»Prav dobro. Stoji v muzikalnem oziru gotovo na višku. Stalno nam je polnila velikansko in razkošno operno dvorano. Ljudje so se vozili včasih po dva dni daleč, da so nas prišli poslušati kljub temu, da so bile cene prostora v primeru z našimi horendne (srednji sedež v parterju 100 pesov = ca 1.600 Din).«

»Kaj pa kritika?«

»Kritika je bila polna hvale in priznanja. Jaz, za svojo osebo moram reči, da so me vsi časopisi zelo toplo pozdravili. Polni uprav laskave hvale so bili tamkajšnji italijanski dnevniki. »Il matino d'Italia« je celo zapisal, da sem jugoslovanski Caruso.

»Ali ste prišli v tem času kaj v Dolenko s tamkajšnjimi Jugoslavlani, in prvi vrsti s otroci? Kako se jim godi?«

»Prišel. Prva moja pot me je vodila med nje. Tam žive Srbi, Hrvati in Slovenci v veliki slogi in imajo krasen jugoslovanski klub. Vsem stoji na čelu seveda znani jugoslovanski bogataš Mihanović, pri katerem sem bil vedno drag in zaželen gost. Slovence vodi urednik »Slovenskega tednika« v Buenos Airesu g. Čebokli. Imajo svojo kolonijo in so po veliki večini sami Primorci. Zato so me v kratkem času zelo vzljubili, ker sem iste krvi. Kar se tiče njih socialnega položaja, moram reči, da so na dobrem, ne samo v Buenos Airesu, marveč v vsej Argentini. G. Čebokli mi je pripovedoval, da je v vsej Argentini okroglo 20.000 Slovencev, ki so vsi zaposleni bodisi po farmah ali pa v rudnikih. Teži jih samo domotožje do domače zemlje. Sicer pa vlada v teh krajih popolna svoboda in demokracija.

V zadnjih dnevih svojega bivanja v Buenos Airesu sem imel priliko seznaniti se tudi z našim

novim poslanikom, ministrom Shweglom. On se je že dodobra zopet privadil Buenos Airesu in je že na delu za dobrobit jugoslovanskega življa v južni Ameriki.

Tako, vidite, mi je kaj kratko potekel čas bivanja in prišel je trenutek, ko sem zapuščal ameriško zemljo na italijanskem parniku »Conte verde«, kakor me vidite na sliki v družbi s svetovno znanim klavirskim virtuozom Rubinsteinom, s francoskim dirigentom E. Ausermetom in s svojo soprogo.

V nadaljnjem pogovoru, ki je potekal živahno ob črni kavi in cigaretah, ob zvokih kavarniškega orkestra, je izjavil g. Rijavec, da bo kmalu prišel enkrat v Ljubljano, ki ga ima rada kot svojega ljubljence. Sedaj pač mora nazaj v Berlin, kjer bo pel v državni operi dela, ki so mu najljubša. Pri srcu so mu najbolj italijanske opere, ki so polne dinamike in južne poezije. Poje sedaj že v nemškem, francoskem, italijanskem, španskem, latinskem in srbohrvaškem jeziku.

Čas nam je bežal silno hitro in zunaj je že bleščalo morje električnih luči, ko sem se prisrčno poslovil od našega slavnega slovenskega tenorista, prijazne njegove gospe in mladega pesnika Kerkeleca.

*

Josip Rijavec se je rodil v Gorici, kjer je študiral gimnazijo. Pevske študije je nadaljeval nato v Ljubljani pri g. M. Hubadu, nakar je odšel na Dunaj na konservatorij, od koder se je vrnil domov, kjer je postal najprej član zagrebske opere in nato belgrajske. Od tu ga je pot vodil v Berlin, ki ga je napravil slavnega, ne samo v Nemčiji in po Evropi, marveč celo v Ameriki.

Boje Vilko

Brzopotezna šahovska partija med mojstroma Njemečevim in dr. Vidmarjem — v sredo zvečer v ljubljanskem radiu.

Po 17 letih se je »mrtvi« ogasil

Zalostna zgodba o uničeni družini.

Med svetovno vojno je nebroj fantov in moških izgubil brez sledu v ruskem ujetništvu. Nekateri so se po vojni vrnili v svoje domove, mnogo pa jih je bilo po dolgih letih proglašanih za mrtve. Ni pa bil redek slučaj, da bi se kdo od teh »mrtvih« kar nenadoma in nepričakovano ne javil ali tudi vrnil živ in zdrav iz daljne Sibirije... Tak slučaj se je ponovil te dni v Skoplju.

Po 17 letih je pisal seljak Velimir Nešović svojim domačim kratko pismo, ki je — razumljivo — silno iznenadilo vse. Smatrali so Nešovića že zdavnaj za mrtvega in se je med tem časom njegova žena, s katero je imel dva otroka, poročila vdrugeč in rodila še petersko otroka.

Nešović je bil klican k vojakom takoj po napovedi vojne. V času velike avstro-nemške ofenzive v jeseni leta 1915 je Nešović izgubil, ne da bi kdo vedel kdaj in kako... Vsa poizvedovanja za njim so bila zaman.

Ko je bila vojna končana, so se fantje in moške vračali iz vseh krajev sveta domov — Nešovića pa ni bilo od nikoder...

Pismo, ki ga je Nešović zdaj poslal iz daljne Rusije, je bilo adresirano na njegovega brata Nenada Nešovića, podjetnika v Skoplju in datirano 12. avgusta t. l. V pismu sporoča bratu, da je živ in zdrav v Rusiji, da se je oženil z Rusinjo Maro, da ima z njo 3 hčerke in sina, da ima 12 orolov zemlje, 3 konje, 1 voz, 12 ovac, svinjo in pol orala vinograda.

V pismu Nešović lakonično pojasnjuje, da biva v Rusiji že 13 let in v opravičilo dostavlja, da se ves ta čas na noben način ni mogel javiti. Zakaj pa se ni mogel javiti, to samo on ve... K sklepu pozdravlja svojo prvo ženo in obe hčerki, od katerih najmlajše sploh še nikoli ni videl. Družinska tragedija, katere avtorica je svetovna vojna in kakršnih je ustvarila gotovo več.

Puščavnik, ki živi v brlogu

Ljubljana, 1. oktobra.

Tam gori nad Savo, za Vačami, kjer se že razprostirajo moravski hribi in hribočki, se je v Gorenjih Kosezah pri Pečah pred meseci nastanil puščavnik. Dolga in bela brada ter dolgi in bujni beli lasje dajejo njegovemu obrazu patriarhalni značaj — videz pravega puščavnika. Saj pa tudi je.

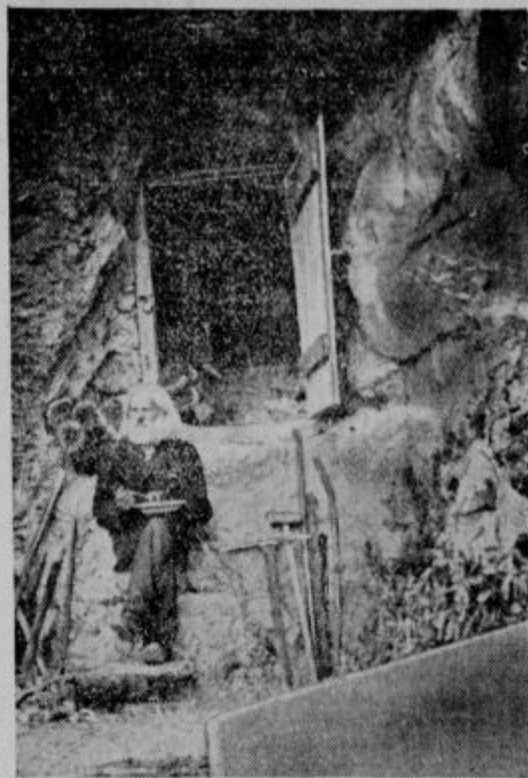
Puščavnik - Janez Mlinar

Janez Mlinar se piše in sam je ostal na svetu, potem ko je toliko in toliko let svojega življenja preslužil v službi velike gospode. Mnogo je videl, mnogo poizkusil, na starost pa se je reven in ubog umaknil v samoto. Tam pri Pečah se je zagledal v lepo pokrajino in podzemeljsko jamo. Ker ni imel stanovanja, si je od nekega posestnika izprosil dovoljenje, da bi smel v tej jami prebivati. Lotil se je dela in začel čistiti podzemski brlog v živi skali.

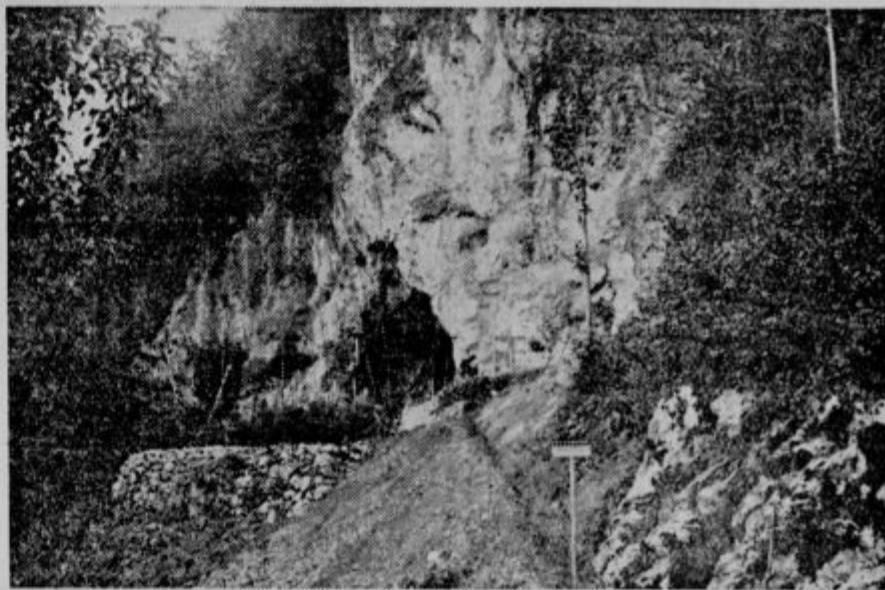
Kmalu je prodrl globlje in odkril lepe kapnike. Pod gruščem, ki se je v teku tisoletij nalesel v jami ob času potresov, je našel tudi na sledove ljudi, ki so nekoč prebivali v tej jami. Izkopal je že več kosti odraslih in otrok. Upa pa, da bo izkopal še kaj pomembnejšega. Medtem pa si je udobno, kakor je mogoče, uredil svoj domek, v katerem stanuje. Kuha si sam, dela si vse sam, čita mnogo in misli. Može je zelo načitan in izobražen ter rad na uslugo s svojim pripovedovanjem.

Na naši sliki vidimo puščavnika pred vhomom v njegov »podzemski grad«, kakor sam imenuje svoj brlog. Kadar gre med ljudi, je vedno čedno oblečen in sploh pazi na svojo zunanost.

Druga slika nam pa kaže okolico in skalo, v katero irži brlog. Kakor je videti, je vse lepo urejeno. Tudi okolica je prav romantična. Priporočamo vsem, ki se zanimajo za podzemski svet in za naravo, da obiščejo puščavnika Janeza Mlinarja v njegovem »gradu« ter mu na kakršenkoli način pomagajo, da bo ustvaril svoj načrt in iz brloga naredil res lepo in dostojno podzemeljsko jamo, boga o kapnikov in morda tudi sledov ljudi, ki so v njej bivali pred tisoletji.

gajo, da bo ustvaril svoj načrt in iz brloga naredil res lepo in dostojno podzemeljsko jamo, boga o kapnikov in morda tudi sledov ljudi, ki so v njej bivali pred tisoletji.

Predor med Vintgarjem in Zasipom dovršen

Ponesrečeni Repovž se počiva v ogromnem grobu

Jesenice, 30. septembra.

V noči na torek so si v 1400 metrov dolgem predoru med Vintgarjem in Zasipom delavci koščeno segli v roke. Bilo je mnogo veselja. Tvrda inž. Dedek je dala delavstvu v torek pristo in znanen priboljšek, katerega se je delavstvo tudi radevolje poslužilo. Okleščeni s sveteljem so veselo vzklikali: po Dobravi nosili na ramah svojega priljubljenega

delovodjo g. Nemančiča.

Ko bo predor popolnoma ugaljen in betoniran, bo kmalu pritekla skozenj Radovna ter v Zasipu gnala električne stroje.

Ponesrečenega Repovža pa žal še vedno niso našli in je tvrdka iskanje sploh ustavila. Mogoče nanese slučaj, da kdaj pozneje naletijo nanj. Veličasten, ogromen je njegov grob...

„Dajte najmanj 1000 lir!“

Kako lašisti glihojo za podporo

Sežana.

Razmere v Primorju jasno osvetljuje tale resnična dogodba. V Lokev pri Divači sta se z avtomobilom pripeljala dva »boljša« fašista, znani skvadrinist in morilec Forti iz Trsta in neki kraški prozelit Luin. Podala sta se na sedež fašja in dala silciti lokavske magnate, trgovce in gostilničarje, ki imajo kaj pod palecem. Ko so se zbrali, jim je fašist razlagal finančne težave balistiške organizacije, češ da ji trda prede, ker je tržaški magistrat znižal podporo; zato je treba, da ljudstvo samo priskoči na pomoč s prostovoljnimi doneski; navzoči naj torej dajo v ta namen vsak svoj donesek. Znan magnat je na ta poziv prvi ponudil 10 lir. Forti je strašno vzrojil: to se pravi norčevati se iz cele zadeve, on da jim bo že pokazal; dati treba tisočak, ali vsaj petsto lir! Preplašeni prvaki so jeli nato sghlatic in so dali vsak po nekaj stotakov. Blagodušna inkasanta sta nato zapeljala pred Muhovo gostilno na založaj in zasluženi požirek vina. Radovedna množica se je nabrala tam okoli. Fašist je tedaj z motorjem napravil pok ter začel kričati, da so ljudje vrgli petardo. Mileniški so zgrabili enega fanta, ga zavlekli noter in ga pretepli, češ naj pove, kdo je vrgl petardo. Potem sta se inkasanta mirno odpeljala. Drugi dan je znan Lokavec zbral vse svoj pogum ter šel v Sežano povedati »višjima«, kaj in kako je bilo v Lokevi. Tam so se mu smejali in ga poslali proč, češ »zakaj ste pa dali«.

V Divači so spremenili prijme. V območju divaške občine so to poletje izvedli splošno spremembo priimkov. Raznašali so ljudem dekrete, s katerimi so poslali preimenovani. Nekateri niso marali teh odlokov eprejemati, pa so jim jih kar na vrata nabili.

Poberite se čez mejo! V Skocijanu so nedavno fašisti slavili tretjo obletnico, odkar je bil ubit domačin-fašist Cerkenvenik. Grazioli iz Sežane je imel običajni govor, v katerem je Slovence pošiljal čez mejo, ako jim ni fašizem dovolji.

Ječe so prepalne. O dogodkih, katerim je dala povod obletnica 6. septembra, doznavamo še te podrobnosti: V Ponikvah na Krasu, v tojamski občini, je bil postavljen mlaj z jugoslovansko zastavo. Na lice mesta so se pripeljali avtomobili orožnikov in fašistov. Po vsem tistem okrožju so aretirali 37

oseb, med njimi 80 letnega starca, ki so ga pa kmalu poslali domov. Ker v sežanskih zaporih niso mogli namestiti vseh aretirancev, so jih nekaj ovedli v Senožeče. V Ponikvah je pa kmalu zatem vihrala na mlaju še večja jugoslovanska zastava. V drugič se je pripeljala avtomobil fašistov in avtomobil orožnikov ter avtomobil komandantov. Slovenske zavesti vendar niso ujeli.

Fotoamaterji!

Vse fotopotrebščine dobite v
Jugoslovanski knjižarni
v Ljubljani. Zahtevajte cenik!

Smrt na poli

Sv. Jurij ob j. Ž., 28. septembra.

V nedeljo popoldan je šla neka ženica k svojim znancem na obisk. Vendar ni prišla več tja, kajti že na poti jo je zadela kap. Revica je bila še popoldne popolnoma zdrava, opoldan si je še privoščila kosilo v trški gostilni. Ženica je takoj padla v nezavest in nobena pomoč ni bila več mogoča. Umr-la je kar na poti. Množica ljudi, ki je prihitela hitro na kraj nesreče, jo je spravila v mrtvašnico.

Mlada svedrova na delu

Pred kratkim je nekdo izmaknil kolo, potem je bilo ukradeno nekemu revnemu posestniku okoli 2000 Din gotovine. V enem in istem tednu pa je prišlo na sled naše orožništvo dvema mladeničema, ki sta komaj zapustila šolo. Eden je bil celo pri nekaterih v visokih čisljih. Zasačena sta bila pri odpiranju neke drvarnice. Odpirala sta s ponarejenim ključem. Osumljena sta tudi neke druge tatvine v trgu. Sedaj ju ima oblast v rokah, da ju privede zopet nazaj na pravo pot, dokler je še čas.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s
poprovo meto
tuba Din 8.— in Din 13.—

Persepolis

Med divjimi prašiči in šakali - Na sledovih kraljev Darija, Kserksa in Aleksandra Velikega

Neznosna vročina v Buširju ob perzijskem zalivu me je hitro preopodila iz tega peklja Perzije. Po zelo primitivni avtomobilski cesti me je odpeljal star Fordov avtomobil v Širas, na perzijski visoki planoti, 1400 m nad morsko gladino. Bival sem v njegovih zidovih in se zaman oziral po Širasu, rožnatem mestu, biseru Perzije. Mogoče da se za visokimi zidovi bogatih Perzijscev skriva lepota Širasa, ki jo je v svojih pesmih opeval največji perzijski liriki Hafis.

Kar so v Širasu dosegli moji pogledi, ne izgleda drugače kakor vsa perzijska mesta.

Profesor Molčanov, znani ruski polarni raziskovalec, ki se je tudi udeležil arktične vožnje »Grofa Zepelina«, je sedaj izdelal predlog, po katerem bi se severni tečaj klimatično in meteorološko preiskal z registriranimi gondolami brez moštva. Gondole bi preiskani morski tokovi prignali v polarno ozemlje, nakar bi jih na naprej izračunanih točkah zopet dobili.

Umazane ceste, na obeh straneh male ilovnate hišice, prilepljene kakor lastavičja gnezda na zidovih, ki obdajajo vrtove bogatinov. Po ulicah bazarja bi kvečjemu pri stojnicah za dišave mogel misliti, da si res v Širasu, mestu lepo dišečih cvetlic. Pogled čez zidove bogatinov me pouči, da je tudi tukaj konec pravljice o Širasu. Nič me ni zadrževalo v Širasu.

Popoldne sem že sedel v avtomobilu, ki naj bi me pripeljal v Ispahan. Na obeh straneh ceste ista slika kakor povsod v Perziji: pesek in kamenje, vmes pa prav redko nizki grmiči in puščavska trava. Semtertja sem videl kako vas, postavljeno okrog oaze, od katere zavisi življenje vaščanov. Po več urah smo prišli v Sirgan, ki leži nedaleč od sootočja rek Kura in Pulvarja. Čez reko vodi most, zgrajen v visokem loku; na mostu stoji zapuščena ilovnata hišica. Tu je prej perzijska policija pobirala mostnino. S trikratno prestavo pri avtomobilu smo šele mogli priti na most, navzdol je šlo s tako hitrostjo, da sem bil prepričan, da se bo voz preuknil.

Počasi smo vozili ob reki. Čez pol ure sem že sedel pri čaju v mali vasi, kjer sem hotel prenočiti. Poleg čaja mi je prinesel gostilničar pečeno ovčje meso, dateljne, kruh in — neizogibne pipe za opij. Jed je izborna teknila. Moj šofer, gostilničar in še neki mož, ki je izgledal kakor pravi ropar, so komaj čakali, da so prižgali svoje pipe. Pri tem so si pripovedovali vse mogoče in nemogoče novice. Jaz sem moral veliko pripovedovati o svoji domovini. To jih je tako zanimalo, da so skoro pozabili na kajenje. Ko sem pripovedoval o lepotah svoje domovine, o gradu, ki itd., se je oglasil gostilničar: »O, gradove imamo tudi mi sahib, ampak Allah ni hotel, da bi preživel čas, umrli so — čudovito lepi Traht-i-džanžid. Pet kilometrov od tu, lahko si ogledaš ponosne ostanke nekoč tako sijajnega kraljestva.«

»Ti misliš razvaline Persepolisa?«

»Da, gospod, pojdi tja in oglej si jih.« in skrivnostno je nadaljeval: »Ampak pazi se! Ko ponoči mesec s svojimi srebrnimi žarki razsvetli razvaline, tavajo okrog mrtvi, ki že tisočletja ne najdejo miru. Pravijo, da leže pod razvalinami ogromni zakladi, ki jih stržijo mrtvi, in da ljudje, ki ponoči stikajo za zakladi brez sledi izginejo. Gospod, svarim

Sir Michael Hodges, vrhovni poveljnik angleškega atlantskega brodogoja, je iz zdravstvenih razlogov odstopil. Bil je že bolan, še preden so se uprli angleški mornarji.

te! Pojdi tja samo ob solnčnem vzhodu — ponoči je strašno na razvalinah!« In pri tem se je gostilničar od strahu kar tresel.

»No,« sem si mislil, »ti si pa gotovo že poskušal izkopati zaklade,« in ko sem, to premišljeval, pogledal nanj, je že spal. Opil je tudi že pri drugih dveh opravil svoje delo. Pokril sem glavo s tropičnim klobukom in šel ven. Zunaj je bila krasna noč. Nebo je bilo posejano z blesketajočimi demanti, da je bilo skoro svetlo kakor podnevi. Eno uro sem hodil po poti, ki mi jo je opisal gostilničar. Naenkrat sem trčil ob nekaj. Bil je divji prašič. Brez strahu je obstal in vohal okrog, nato pa je glasno kruleč oddirjal in se pridružil v gromovju celi čredi tovarišev.

Pred mano se je dvigal kos zidu v svetlo noč in metal senco, podobno pošasti. To je torej del trojnega zidu, ki je obdajal kraljevo palačo, zakladnico kralja in grobnico. Najponosnejši in največji kralji Perzije spe tukaj večno spanje. Utrujen od hoje in opazovanja minljivosti vsake človeške veličine, sem se vsedel na kamen zaraščene terase, ki je vodila v prestolno dvorano džanžida. Tam gori je v davnih časih na 72 stebrih stala avdična dvorana. Od 72 stebrov jih stoji še 13 po 2000 letih. Da ne bi zaspal, sem šel dalje po razvalinah. Od daleč sem čul tuljenje lačnih šakalov, ki je podobno joku malih zmrzujočih otrok. Strašno je bilo to slišati v tihi neskončnosti narave. Po polurni hoji sem prišel do reke Pulvar. Čede divjih prašičev so se pripodile, da se napijejo vode.

Bil je že čas, da se vrnem, zakaj utrujenost me je vedno holi prevzemala. Vendar

Nemski člani francosko-nemške gospodarske komisije.

Od leve na desno zgoraj: Veleindustriec Louis Hagen iz Kölna, veleindustriec Oton Wolf iz Kölna, državni tajnik Weissmann, bančni ravnatelj Strauss; spodaj: Bančni ravnatelj M. Warburg iz Hamburga, tajni svetnik Bücher in bančni ravnatelj v. Mendelssohn iz Berlina.

sem sklenil, da se bom prej nekoliko odpočil. Sedel sem na mah in začel premišljevat. Pred mano so začeli vstajati davni časi. Kako čudovita palača in kako krasni vrtovi ki obdajajo! Kdo hodi pod cvetočimi drevesi? Ali ni podoben mojemu perzijskemu gostilničarju, ki trdi, da je potomec Kambiza. Res, Kambiz je in par korakov za njim gre menih, ki je na njegovo povelje umoril Kambizovega brata. Ali se ne plazi mag (perzijski duhovnik) Gavmata, ki se je izdajal za Kambizovega brata in povzročil upor? Za kralja oklican je bil nekaj tednov pozneje umorjen od Darija in njegovih tovarišev. In po stopnicah palače stopa Darij h kronanju, obdan z velikim sijajem in razkošjem. Ljudstvo mu vzklika. In tam skozi vrata gre njegov sin Kserks z velikansko armado, da se maščuje nad Grki, pa je sramotno pogorel. Ali ne dviga nekdo bodalo proti Kserksu? Zadet pade na tla. Zopet umor! Zopet nov kralj in nova svečanost kronanja. In še večkrat dvigne morilčeva roka bodalo k smrtnemu sunku, — krvava tragedija se ponavlja, komaj da je en kralj umrl naravne smrti. — Kaj se godi tam pri vratih? Velika armada je. Vname se boj — odpor ne pomaga nič — Aleksander Veliki stopa po stopnicah palače navzgor. Vzel je s seboj ogromne zaklade perzijskih kraljev in mnogo lepih žen in zapustil gorečo palačo.

In danes? Nič drugega kakor razvaline, ostanki velike, pa grozne in krvave dobe.

Gospod Škrtič: Današnje žene nimajo pojma o sedanji gospodarski krizi, ki pritiska na ves svet.

»Po čem pa to sklepate?«

»Poglejte: Moj otrok je požrl novce za 50 par. Moja žena pokliče zdravnika in mu plača 200 Din samo za to, da je iz otroka izlekel teh 50 par.«

*

»Kaj imaš proti Maksu, očka?«

On je velik osel, poleg tega te pa hoče poročiti samo zato, ker imaš lep avtomobil.

»Izključeno, očka. Maks me je povsem prepričal, da bi me poročil, četudi ne bi imela avtomobila.«

»No, potem je pa še večji osel kakor sem prvotno mislil.«

Francoski ministrski predsednik Laval in zunanji minister Briand se poslavljata od Berlina. Pod oknom stojita na levi dr. Brüning, na desni pa dr. Curtius.

„Srečen“ kaznjenec

Ko je bil William Schlössel v Newyorku obsojen na petletno ječo, gotovo ni niti sanjal, da bo Sing-Sing (znana newyorská jetnišnica) zapustil kot bogat mož. Ko je svojčas zaradi streljanja na nekega policijskega uradnika nastopil svojo kazen, je posedoval malo kemično tovarno, ki ga je skromno preživljala. Po njegovi aretaciji je tovarno prevzela njegova žena, ki jo je tekom let spravila na tako višino, da ji je neki kemični concern stavil ponudbo, da prevzame tovarno za dva milijona dolarjev. Ker je bila žena s svojim možem sprta in nikakor ni bila voljna možu zopet pre-

Eskimi prvič v mestu

Letošnje poletje je Danska opremila ekspedicijo, ki je raziskovala Vzhodno Grönlandijo, torej oni del velikega arktičnega ozemlja, čigar obrežje je vzrok to pot zopet poživljenega dansko-norveškega spora zastran Grönlandije.

Prva etapa vožnje se je končala na Faröerskih otokih, kamor so ekspediciji pripeljali pse iz Zapadne Grönlandije. S psi so prišli tudi njihovi lastniki — Eskimi, ki so s tem prvič zapustili svojo daleč od kulture sveta ležečo domovino. Na dobre Eskime je napravil Thorshavn, glavni kraj Faröerskih otokov, ogromen vtis. Prvi pogled na to malo mesto je bil zanje prav takšen, kakor bi bil za nas prvi pogled na Newyork. V svojem življenju niso še videli pravega drevesa, kaj šele avtomobila. Tam pa je kar nenadoma pridrvelo po cesti čudno vozilo, jih očkropilo s cestnim blatom in bliskovito odsmrdelo naprej. Neki Eskim se ni mogel dovolj načuditi dvonadstropni hiši, neki drugi pa je zašel v kino, vendar je moral prostor zapustiti še pred koncem predstave, ker je žalostno dejanje in nehanje sence na platnu preveč razburilo njegova preprosta čustva. Zanimiv je bil pogled na 64 grönlandskih psov, katere so spravili na krov nekega parnika. Bile so same močne, krepko raščene živali, ki pa so vsem glave visele nizdol in so se zaradi neprestanega deževja in pregorkega podnebja najbrž čutili razočarane.

Zenska moda rešila mesto

Glavno korist od današnje mode ženskih klobukov iz časov cesarice Evgenije ima ameriško mesto Danbury. To mesto je glavno središče ameriške produkcije ženskih klobukov in v njem se izdelata 85% vseh ženskih klobukov v Ameriki. Zaradi nove mode ima mesto polne roke dela in trideset tvojnih dela noč in dan, po 24 ur, ker je treba vsak dan napraviti 10.000 klobukov. Delavske plače so se zelo zvišale in v štirih tednih je mesto dobilo za nove klobuke poldrugi milijon dolarjev. Sodijo, da bo ta konjunktura trajala vsaj zimo. Kakor poročajo listi, so mestni očetje sklenili ta nenadni blagoslov proslaviti s tem, da bodo sredi mesta postavili cesarici Evgeniji spomenik.

Svetovni avtomobilizem

Po poročilu ameriškega trgovskega urada je bilo v začetku leta 1931. 35,800.000 motornih vozil in sicer: 30 milijonov osebnih avtomobilov, pet in pol milijona tovornih avtomobilov in 300.000 avtobusov. Kljub splošni gospodarski krizi je število motornih vozil na svetu za 700.000 večje kakor lani. Leta 1930. so izdelali nad štiri milijone motornih vozil. Največ avtomobilov imajo Združene države Severne Amerike, namreč 26,700.000. Francija jih ima poldrugi milijon, Anglija 1,300.000, Kanada 1,200.000, Nemčija 700.000, Avstralija 600.000, Argentina 400.000, Italija 300.000, Brazilija 200.000, Španija 190.000.

»Kozar je včeraj trdil, da sva midva dvojnika.«

»Nezaslišano! Prvič, ko ga srečam, mu bom dal zausnico.«

»Ja, to sem tudi jaz storil.«

Cela vas zarubljena. V vasi Holzheim pri Neussu ob Reni je sodni iztirjevalec zarubil skoro vse imetje 250 družin, ki tvorijo prebivalstvo vasi. Enemu je bila zarubljena hiša, drugemu živina, tretjemu zemljišče itd. Prodaja je določena na 12. oktobra. Vzrok tega gospodarskega poloma so lahko miselni kreditni posli hranilnice in posojilnice Holzheim.